

Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Вінницький національний технічний університет
Державне агентство водних ресурсів України

МЕТОДИКИ
ГІДРОГРАФІЧНОГО ТА
ВОДОГОСПОДАРСЬКОГО РАЙОНУВАННЯ
ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ
ВІДПОВІДНО ДО ВИМОГ ВОДНОЇ РАМКОВОЇ
ДИРЕКТИВИ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Київ
«Інтерпрес ЛТД»
2013

УДК 556.012:556.51

Рецензенти:

В. І. Осадчий, доктор географічних наук, член-кореспондент Національної академії наук України, директор Українського науково-дослідного гідрометеорологічного інституту;

Є. Д. Голченко, доктор географічних наук, професор, завідувач кафедри гідрології суші Одеського державного екологічного університету.

Методики гідрографічного та водогосподарського районування території України відповідно до вимог Водної Рамкової Директиви Європейського Союзу / В. В. Гребінь, В. Б. Мокін, В. А. Сташук, В. К. Хільчевський, М. В. Яцюк, О.В.Чунарьов, Є. М. Крижановський, В. С. Бабчук, О. Є. Ярошевич - К.: Інтерпрес ЛТД, 2013. – 55 с.

ISBN 978-966-501-094-4

Розглянуто сучасний стан розвитку законодавчої бази України щодо процесу реформування системи управління водними ресурсами. Проаналізовано досвід країн Європейського Союзу щодо розробки схем гідрографічного районування території.

Представлено методики гідрографічного та водогосподарського районування для території України, що дадуть змогу покращити систему управління в галузі використання і охорони вод та відтворення водних ресурсів країни шляхом реального здійснення її за басейновим принципом згідно вимог Водної Рамкової Директиви Європейського Союзу (ВРД ЄС).

Guidance on Hydrographic and Water Management Delineation of Territory of Ukraine According to the Requirements of EU Water Framework Directive / Grebin'V., Mokin V., Stashuk V., Khilchevskiy V., Yatsiuk M., Chunaryov O., Kryzhanovskiy I., Babchuk V., Iarochevitch A. – Kyiv: Interpres LTD, 2013 – 55 pages.

The Guidance includes the overview of the modern state of the development of the legislation in Ukraine regarding the process of water management reforming. The experience of EU countries in development of the schemes of hydrographic delineation is analyzed.

Methodology of hydrographic and water management delineation for territory of Ukraine is presented, which will allow improving of water management by implementation of the river basin approach according to EU Water Framework Directive.

Схвалено науково-технічною радою Державного агентства водних ресурсів України (протокол № 4 від 05.12 2012 р.)

Зміст публікації може не завжди збігатися з офіційною позицією Представництва Європейського Союзу в Україні.

ISBN 978-966-501-094-4

© European Commission

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА.....	5
1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ.....	7
1.1. Стан законодавчої бази щодо інтегрованого управління водними ресурсами в Україні	7
1.2. Міжнародний досвід щодо вибору районів річкових басейнів	10
2. МЕТОДИКА ГІДРОГРАФІЧНОГО РАЙОНУВАННЯ ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ...17	
2.1. Загальні положення	17
2.2. Основні терміни та визначення, що використовуються в Методиці	17
2.3. Принципи встановлення гідрографічних одиниць	17
2.4. Основні критерії, які використовуються при встановленні гідрографічних одиниць.....	19
2.5. Порядок здійснення гідрографічного районування	20
2.6. Опис меж гідрографічних одиниць	21
2.7. Кодування гідрографічних одиниць	22
2.8. Документування меж гідрографічних одиниць.....	24
2.9. Склад документів для затвердження кількості гідрографічних одиниць та їх меж	24
2.10. Схема гідрографічного районування території України	24
3. МЕТОДИКА ВОДОГОСПОДАРСЬКОГО РАЙОНУВАННЯ ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ.....	27
3.1. Загальні положення	27
3.2. Основні терміни та визначення, що використовуються в Методиці	27
3.3. Виділення водогосподарських ділянок.....	28
3.4. Документування кількості водогосподарських ділянок та їх меж	31
3.5. Затвердження кількості водогосподарських ділянок та їх меж.....	33
3.6. Схема водогосподарського районування території України	35

4. РОЗРОБНИКИ МЕТОДИК.....	36
Список літератури.....	37
Додаток А. Схеми гідрографічного районування районів річкових басейнів України, в межах яких виділено суббасейн	39
Додаток Б. Перелік та схеми розташування водогосподарських ділянок у межах районів річкових басейнів України	42

ПЕРЕДМОВА

Активне використання водних ресурсів зумовлює необхідність встановлення гідрологічних, соціальних, економічних та екологічних взаємозв'язків в басейнах річок. Ці взаємні залежності вимагають інтегрованих підходів до розвитку та управління водними ресурсами. Враховуючи багатовекторний характер управління водними ресурсами, більшість країн впроваджує інтегрований підхід до управління водними ресурсами на басейновому рівні, що вимагає вдосконалення інституціональних структур та покращення виконавчої практики.

Важливим етапом впровадження басейнового принципу управління водними ресурсами є розробка планів управління річковими басейнами. Необхідність складання таких планів для кожного району річкового басейну передбачена у статті 13 Водної Рамкової Директиви Європейського Союзу (ВРД ЄС) [1]. План управління річковим басейном повинен обов'язково включати нанесені на карту межі басейнів та суббасейнів, що відносяться до даного району річкового басейну. Необхідність виділення таких меж потребує проведення нового гідрографічного районування території України, що враховує вимоги ВРД.

Врахування вимог Водної Рамкової Директиви ЄС потребує також узгодження існуючої ще з 80-х років минулого сторіччя схеми водогосподарського районування території України (створеної як складова водогосподарського районування території колишнього СРСР) з новою схемою гідрографічного районування території країни.

Існуюча система водогосподарського районування базується на двох принципах – гідрографічному та адміністративному. Останньому навіть надавалася перевага (багато меж водогосподарських ділянок прив'язано до меж адміністративних областей), оскільки за таким принципом здійснювалося державне управління в галузі використання і охорони вод та відтворення водних ресурсів. Впровадження басейнового принципу управління та необхідність врахування сучасних європейських вимог потребують узгодження меж водогосподарських ділянок з межами басейнів та суббасейнів, що виділяються на території країни згідно вимог ВРД [2].

Україна здійснює процес реформування системи управління водними ресурсами, метою якого є досягнення відповідності цієї системи розробкам, виконаним у Європейському Союзі. Прийняття Закону «Про державну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу» від 18.03.2004 р. свідчить про те, що Україна взяла на себе зобов'язання слідувати принципам, викладеним у Водній Рамковій Директиві.

Існує нагальна потреба здійснення певних заходів для переходу від колишньої радянської системи, орієнтованої на розробку ресурсів, до такої, при якій басейн розглядається як об'єкт управління водними ресурсами та його планування. Певні кроки в цьому напрямі вже зроблено.

Зокрема, науковцями Київського національного університету імені Тараса Шевченка та Вінницького національного технічного університету разом із фахівцями Державного агентства водних ресурсів України за підтримки міжнародних проектів “UNDP-GEF Dnipro Basin Environment Programme” та проекту ЄС “Додаткова підтримка Міністерства екології та природних ресурсів у впровадженні Секторальної бюджетної підтримки” розроблено методики гідрографічного та водогосподарського районування України, за якими ідентифіковано райони основних річкових басейнів та їх суббасейни, а також проведено оптимізацію водогосподарських ділянок в межах країни. Нові підходи щодо проведення гідрографічного та водогосподарського районування території країни апробовано на науково-практичних конференціях «Сучасний стан та перспективи розвитку управління водними ресурсами України» (жовтень 2012 р.) [3], «Водні ресурси України та меліорація земель» (березень 2013 р.), засіданні Національної екологічної ради України, присвяченому формуванню нової водної політики в Україні (березень 2013 р.).

Представлені методики дадуть змогу покращити систему управління в галузі використання і охорони вод та відтворення водних ресурсів країни шляхом реального здійснення її за басейновим принципом згідно вимог ВРД ЄС. Вони призначені для наукових і проектних установ, діяльність яких пов'язана з перспективним використанням та охороною водних ресурсів.

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Басейн річки являє собою обмежену вододілами систему водотоків різних порядків, що впадають до одного водоприймача. Зазвичай це море, але може бути і водойма, розташована всередині материка (наприклад, озеро або болото). Підземний басейн – це підземний ізольований пласт добре водопроникного ґрунту, що містить запаси води. При управлінні водними ресурсами басейн розглядається як самостійна гідрологічна одиниця. Окремі країни використовують різні терміни, такі, як «басейн», «водозбір», «водозбірна площа», але в більшості випадків використовують термін «басейн».

Інтегрований підхід до управління водними ресурсами дозволяє збалансовано управляти та розвивати водні ресурси, враховуючи соціальні, економічні та природоохоронні інтереси. При цьому розглядаються різноманітні, інколи конкуруючі групи і галузі економіки, що використовують і можуть забруднювати воду. За допомогою інтегрованого підходу координується управління водними ресурсами в різних секторах економіки або зацікавленими групами в різних масштабах – від місцевого до міждержавного рівня. Він вимагає включення в процеси розробки національної політики та законодавчої бази, створення більш досконалої системи управління та більш ефективної інституційної та регулюючої структури, необхідної для розробки більш справедливих та стійких рішень. Набір інструментів, таких як соціальна та екологічна оцінки, економічні показники та системи моніторингу, збору та обміну інформацією, підтримують цей процес.

1.1. Стан законодавчої бази щодо інтегрованого управління водними ресурсами в Україні

Україна здійснює процес реформування системи управління водними ресурсами, метою якого є досягнення відповідності цієї системи розробкам, здійсненим у Європейському Союзі, зокрема в рамках Водної Рамкової Директиви (WFD) [1].

Хоча у "Водному кодексі України" 1995 року (стаття 13) декларується, що «державне управління в галузі використання і охорони вод та відтворення водних ресурсів здійснюється за басейновим принципом», в сучасних умовах управління водогосподарським комплексом в басейнах річок характеризується наявністю складної системи галузевих, відомчих і місцевих функцій та структур державного управління, що мають переважно галузеву і адміністративно-територіальну (а не басейнову) орієнтацію, неефективний і незбалансований механізм регулювання водних відносин [2]. Колишні радянські підходи характеризувалися не стільки збереженням і захистом водних ресурсів, скільки використанням води і створенням відповідної інфраструктури для її використання. Навіть створені перші басейнові управління водних ресурсів (Дніпровське, Сіверсько-Донецьке, Південно-Бузьке) не займалися питаннями

управління річковими басейнами в тому розумінні, як це визначено ВРД ЄС. Головну увагу вони приділяли питанням використання води, розвитку інфраструктури і моніторингу (кількісного та якісного) водних ресурсів в місцях забору та скиду води.

Певні кроки щодо подолання даної ситуації було здійснено впродовж останніх десяти років. Зокрема, в Законі України №2998-III від 17.01.2002 р., яким було затверджено «Державну програму розвитку системи управління водними ресурсами», підкреслювалася необхідність створення системи управління водними ресурсами та його планування за річковими басейнами та було передбачено створення організацій з управління річковими басейнами.

Прийняття Закону №1629-IV від 18.03.2004 р. «Про державну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу» свідчило про те, що Україна взяла на себе зобов'язання слідувати принципам, викладеним у Водній Рамковій Директиві.

Паралельно зі створенням нових басейнових управлінь (на 01.01.2013 р. їх нараховується 10 – Дніпровське, Деснянське, Дністровсько-Прутське, Дунайське, Західно-Бузьке, Кримське, Сіверсько-Донецьке, рр. Південний Буг, Тиса та Рось), відбувалося їх перетворення в структури з управління річковими басейнами та його плануванню в контексті ВРД ЄС. На жаль, у водному законодавстві України визначено лише принципи, у відповідності з якими має здійснюватися управління водними ресурсами в контексті басейнів річок, але в ньому не вказано способи реалізації такого управління. Тому, для забезпечення роботи басейнових управлінь стосовно питань, пов'язаних з розробкою планів управління басейнами було створено басейнові ради. До складу цих рад входять представники обласних рад та адміністрацій, представники відповідних державних органів на обласному рівні, представники водокористувачів, громадських організацій та наукових установ.

Наполеглива робота керівництва Держводагентства (до 2011р. – Держводгоспу) України дала змогу здійснити певні кроки для переходу від колишньої радянської системи, орієнтованої на розробку ресурсів, до такої, при якій басейн розглядається як об'єкт (комплексний) управління водними ресурсами та його планування. При цьому розвивається існуюча інституціональна структура.

Зокрема, прийнятий 21.12.2010 р. Верховною Радою України Закон №2818-VI «Про основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2020 року» говорить про те, що «Система державного управління в галузі охорони вод потребує невідкладного реформування у напрямі переходу до інтегрованого управління водними ресурсами». Серед основних завдань щодо поліпшення екологічної ситуації та підвищення рівня екологічної безпеки населення передбачається «реформування системи державного управління в галузі охорони та раціонального використання вод шляхом впровадження інтегрованого управління водними ресурсами за басейновим принципом».

У відповідності із «Стратегією...» Кабінет Міністрів України своїм Розпорядженням № 577-р від 25.05.2011 р. затвердив «Національний план дій з охорони навколишнього природного середовища на 2011-2015 рр.», в якому передбачається впродовж 2012-2013 рр. «розроблення та затвердження планів управління басейнами річок Тиси і Дунаю», а також «проведення наукових досліджень з метою підготовки планів управління басейнами річок Дністра, Прута і Сірету, Південного та Західного Бугу, Сіверського Дінця».

Важливим кроком у розвитку законодавчої бази стосовно управління водними ресурсами в Україні стало прийняття 24.05.2012 р. Верховною Радою Закону №4836-VI «Загальнодержавної цільової програми розвитку водного господарства та екологічного оздоровлення басейну Дніпра на період до 2021р.», що передбачає, серед іншого, «впровадження системи інтегрованого управління водними ресурсами за басейновим принципом, розроблення та виконання планів управління басейнами річок, застосування економічної моделі цільового фінансування заходів у басейнах річок, утворення басейнових рад річок, а також підвищення ролі існуючих та утворення нових басейнових управлінь водних ресурсів». Впровадження цієї системи передбачено на другому етапі виконання «Програми...», впродовж 2017-2021 рр.

Нарешті, 08.06.2012 р. у Верховній Раді було зареєстровано Проект Закону «Про внесення змін до Водного кодексу України (щодо впровадження інтегрованих підходів в управлінні водними ресурсами за басейновим принципом)».

Реалізація положень законопроекту дозволить удосконалити законодавство України у питаннях впровадження інтегрованих підходів в управління водними ресурсами відповідно до вимог Водної Рамкової Директиви ЄС. Зокрема:

- запроваджується гідрографічне і водогосподарське районування території України для розробки планів управління річкових басейнів;
- вводиться поняття «План управління річковим басейном», як стратегічний плануючий документ для впровадження програми заходів, що створюють підґрунтя для інтегрованого, екологічно і економічно обґрунтованого та сталого управління водними ресурсами в межах річкового басейну на довгостроковий період;
- вводиться поняття басейнових рад, як консультативно-дорадчих органів у межах території річкового басейну, створених для вирішення питань з використання і охорони вод та відтворення водних ресурсів та визначається процедура їх створення.

Реалізація положень законопроекту сприятиме реалізації державної водної політики щодо подальшого збереження і відтворення водних ресурсів, впровадження інтегрованого управління водними ресурсами, адаптації водного законодавства до законодавства ЄС, визначення шляхів розбудови та удосконалення водогосподарського комплексу України.

1.2. Міжнародний досвід щодо вибору районів річкових басейнів

Водна Рамкова Директива ЄС (ВРД ЄС 2000) визнає річковий басейн в якості головної природної одиниці водного середовища [1]. Директива вимагає визначення районів річкового басейну, які можуть охоплювати одну або кілька річок, а також підготовку обов'язкових (на законодавчому рівні) Планів управління річковим басейном для кожного району річкового басейну. Використання європейськими країнами басейнового підходу в дослідженнях та в управлінні водними ресурсами систематично використовувалося і раніше, але річкові басейни стали центральною концепцією в управлінні водними ресурсами лише при вступі в дію Водної Рамкової Директиви у 2000 р.

Територія річкового басейну може бути басейном однієї великої річки або, в іншому випадку, включати кілька басейнів малих річок. З іншого боку, територія річкового басейну може повністю розташовуватися в межах однієї країни, або в межах двох і більше країн. В багатьох випадках територія річкового басейну поділяється між кількома країнами (між країнами – членами ЄС, або між країнами, що є членами ЄС та країнами, що до нього не входять). Більшість великих європейських річкових басейнів знаходиться в межах кількох країн. Відповідно, для аналізу річкового басейну та управління ним потрібно транскордонне співробітництво.

Стаття 3 Водної Рамкової Директиви присвячена визначенню території річкових басейнів і координації адміністративних структур в межах територій річкових басейнів. Для цього басейни слід ідентифікувати та визначити їх межі[1]. Управління реалізацією Директиви розподіляється між регіональними і національними рівнями. Більшість країн мають компетентні органи, як на національному рівні, так і на рівні територій річкових басейнів. Міжнародні комісії по річкових басейнах грають важливу роль в координації реалізації ВРД в державах-членах ЄС. Найбільш активними комісіями в річкових басейнах Європи є Міжнародна комісія із захисту річки Одер від забруднення (ICPOAP), Міжнародна комісія із захисту річки Ельба (IKSE), Міжнародна комісія із захисту річки Дунай (ICPDR), Міжнародна комісія із захисту річки Рейн (ICPR) та міжнародна комісія по Шельді (ISC). З наведених вище комісій Міжнародна комісія із захисту річки Дунай має кілька країн-членів, що не входять до складу Європейського Союзу. Ця комісія є прикладом організованої керівної структури в міжнародній території річкового басейну, що виходить за межі ЄС.

Визначення територій річкових басейнів в державах-членах ЄС, в цілому, виконується на базі гідрографічних меж.

Стаття 3 Водної Рамкової Директиви [1] встановлює, що:

1. Держави-члени повинні визначити індивідуальні річкові басейни, які розташовані у межах їхніх національних територій та, для цілей цієї директиви, віднести їх до індивідуальних районів річкових басейнів...

3. Держави-члени повинні забезпечити віднесення річкового басейну, який охоплює територію більш ніж однієї держави-члена, до міжнародного району річкового басейну...
5. Там, де район річкового басейну виходить за територію ЄС, зацікавлені держави-члени повинні намагатися скоординувати свої дії з відповідними країнами – не членами ЄС для досягнення цілей цієї директиви в усьому районі річкового басейну.

Водна Рамкова Директива залишає державам-членам певний вибір у віднесенні індивідуальних річкових басейнів, розташованих на їх території, до районів річкових басейнів. Малі річкові басейни можуть бути або об'єднані з метою формування більших районів річкового басейну, або бути об'єднані з більшими річковими басейнами для утворення індивідуальних районів річкових басейнів. Однак всі водотоки, що впадають в одне річкове гирло, естуарій або дельту, мають бути віднесені до одного району річкового басейну. Очікується, що держави-члени визначать лише кілька районів річкового басейну і приєднають всі індивідуальні річкові басейни, розташовані на власній території, до цих кількох районів річкового басейну. Зазначені райони можуть належати або до головної річкової системи, або до моря, в яке впадають річки.

Не встановлено детальних вимог щодо віднесення до районів річкових басейнів підземних та прибережних вод, за виключенням того, що вони повинні бути віднесені до найближчого району річкового басейну. Отже, право віднесення підземних та прибережних вод до конкретного району річкового басейну залишається за державами-членами.

Досвід європейських країн свідчить, що кількість районів річкових басейнів в межах їх територій є різною і обумовлена, в першу чергу, особливостями гідрографічної мережі. Зрозуміло, що малі за площею країни мають меншу кількість таких районів. Наприклад, у Чорногорії та Естонії таких районів лише два; Боснія та Герцеговина, Болгарія, Латвія та Литва (рис. 1.1. та 1.2) виділяють по чотири райони річкових басейнів, Чехія – п'ять і т. д.

Близькі за площею з Україною європейські держави виділяють на своїй території від п'яти (Швеція) до десяти (Великобританія, Польща) районів – рис. 1.3 [4].

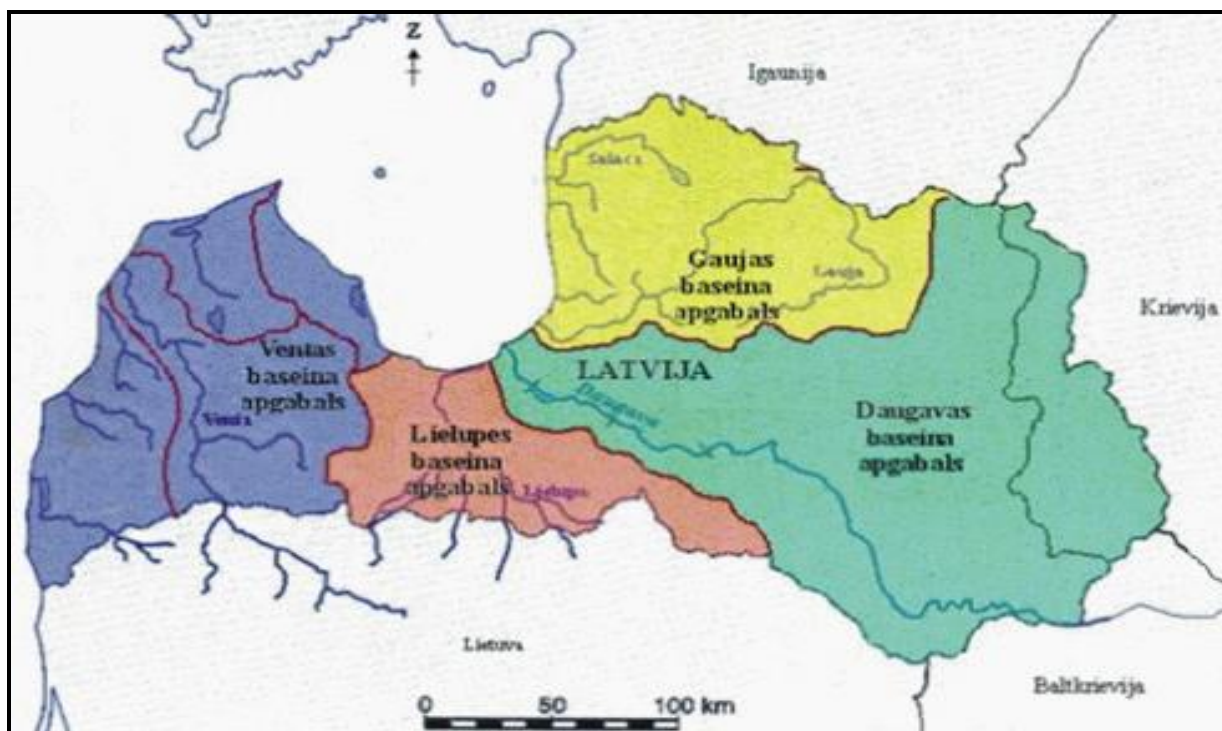

Рис. 1.1. Схема районів річкових басейнів на території Латвії

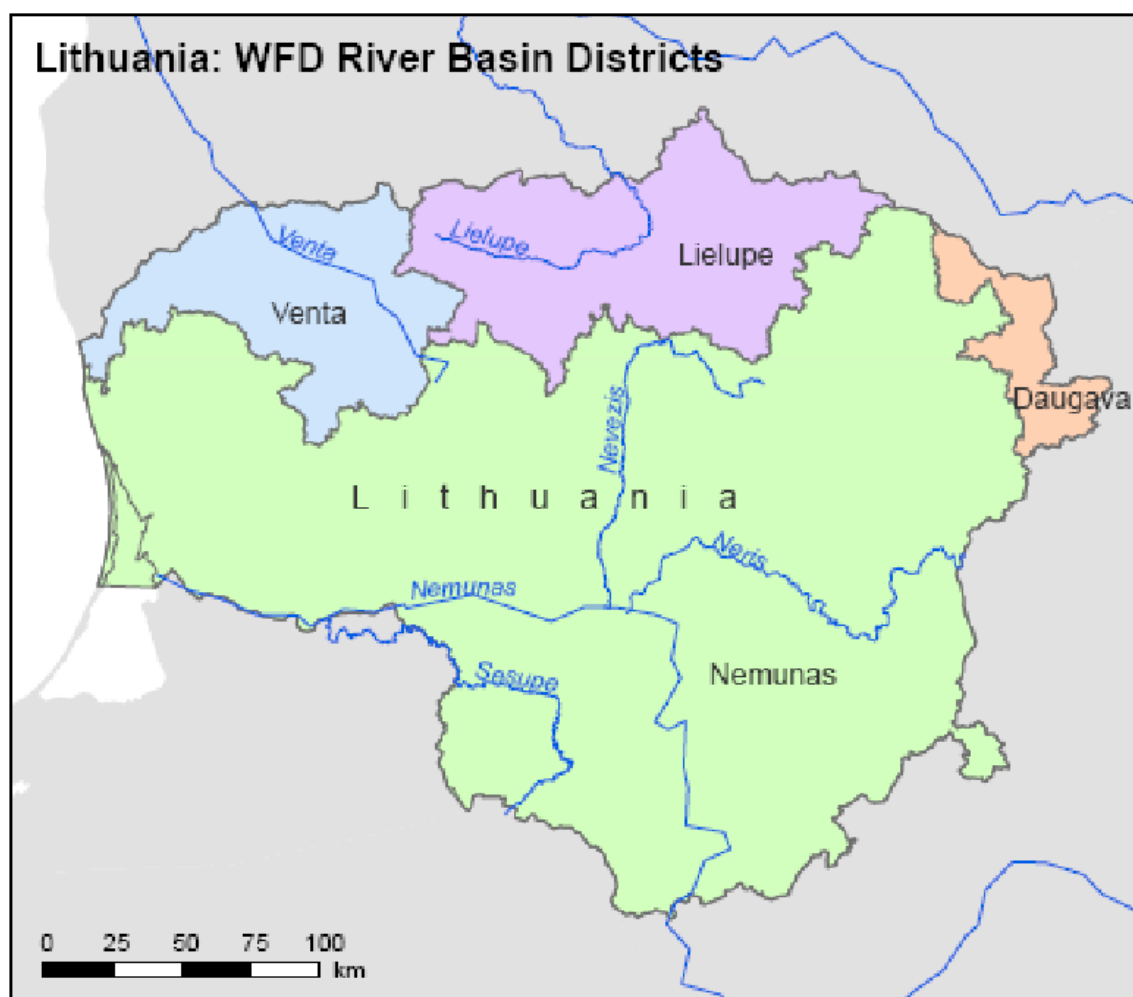

Рис. 1.2. Схема районів річкових басейнів на території Литви

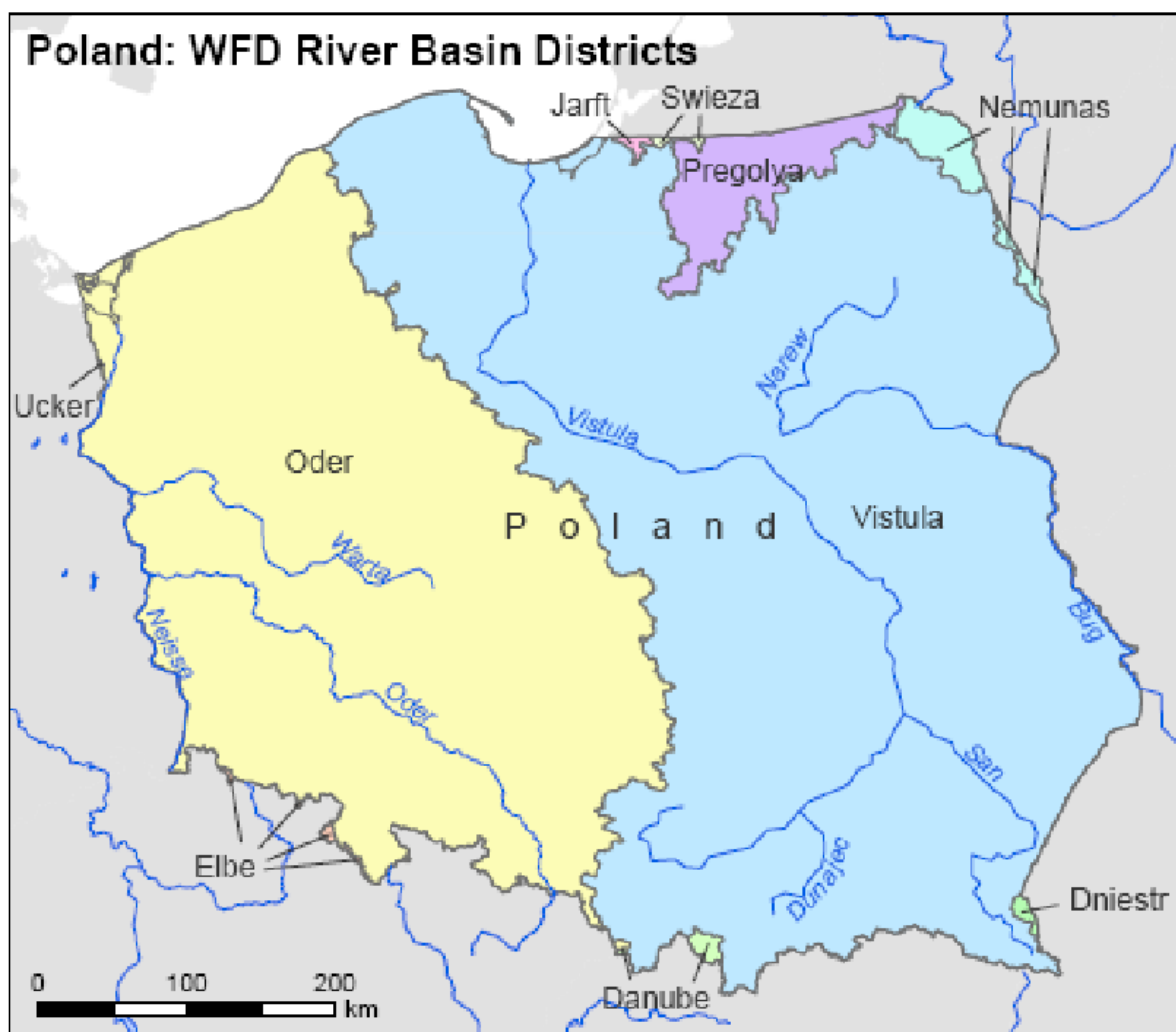

Рис. 1.3. Схема районів річкових басейнів на території Польщі

Пропорції площ між окремими районами в межах окремих країн не завжди є витриманими. Наприклад, серед чотирьох районів річкових басейнів, виділених на території Литви, 74% площі країни припадає на один річковий басейн Німана. Понад 90% території Польщі відноситься до двох районів річкових басейнів Одри та Вісли. Інші вісім районів охоплюють менше 10% площі країни.

Досить вдалим є досвід Франції, площа якої є близькою до площі України. У Франції виділено вісім районів річкових басейнів, серед яких сім – в межах континентальної частини країни, та один охоплює острів Корсика – рис. 1.4 [4].

Аналіз літературних джерел свідчить про певну розбіжність у перекладі окремих визначень, наведених у статті 2 ВРД, коли один і той же об'єкт має різні назви. Зокрема, пункт 15 статті визначає головним об'єктом управління "район річкового басейну" – площу суші і моря, що складається з одного або більше сусідніх річкових басейнів разом з пов'язаними з ними підземними і прибережними морськими водами. У деяких джерелах це поняття трактується як "територія річкового басейну", або "басейновий округ". Останній термін

широко використовується в нормативних водогосподарських документах Російської Федерації, зокрема, у "Водному кодексі" країни (від 03.06.2006 р.), стаття 28 якого визначає басейнові округи як головну одиницю управління в галузі використання і охорони водних об'єктів. Таких округів в межах території Російської Федерації виділено 20 (рис. 1.5).

Стаття 32 цього ж документу визначає принципи гідрографічного районування території країни, згідно яких основними гідрографічними одиницями є "річковий басейн" та "підбасейн". Останній є аналогом поняття "суббасейн", що широко використовується у нормативних документах інших країн. Необхідно зауважити, що за схожих визначень, сама структура басейнових округів на території Росії дещо відрізняється від структури районів річкових басейнів європейських країн: в межах одного великого басейну може виділятися кілька басейнових округів [4].

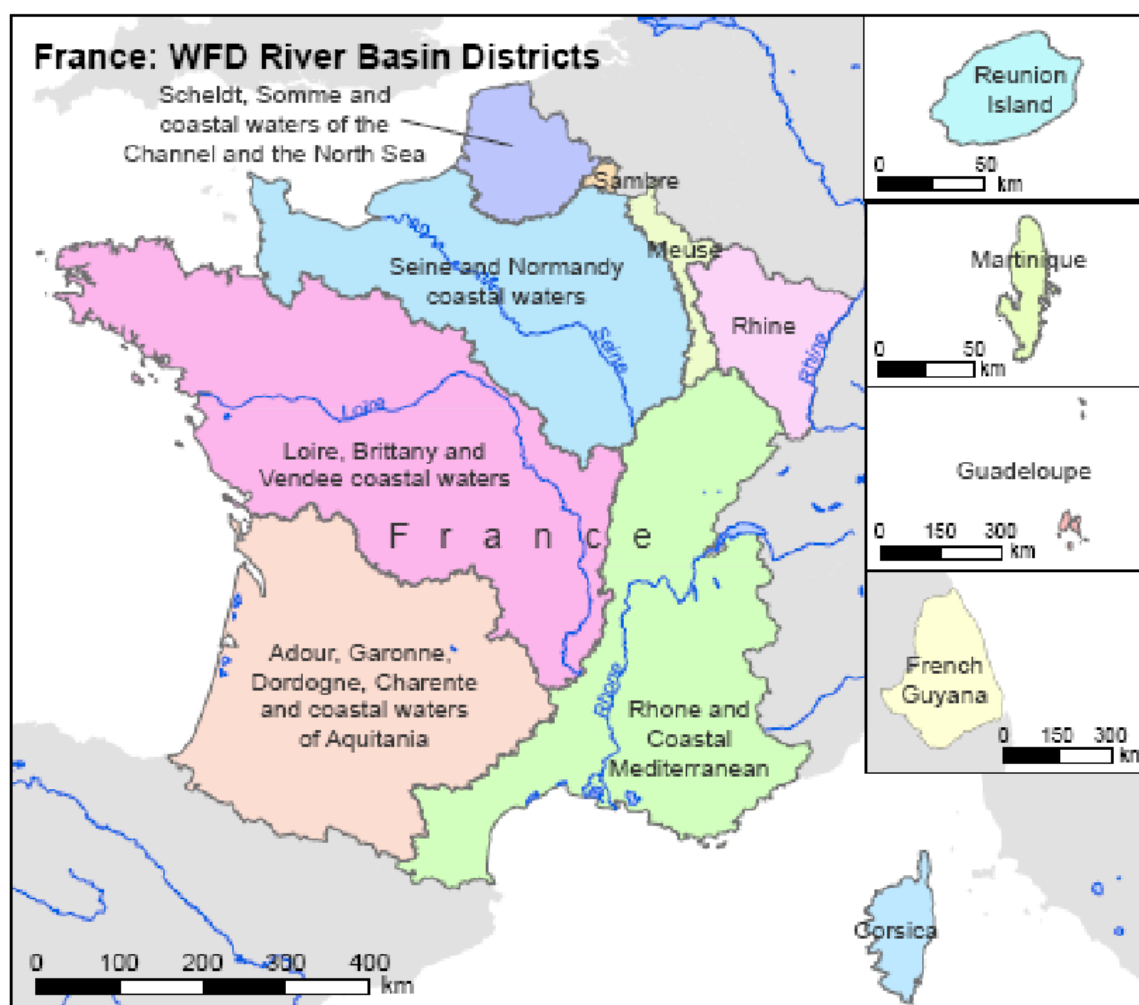

Рис. 1.4. Схема районів річкових басейнів на території Франції

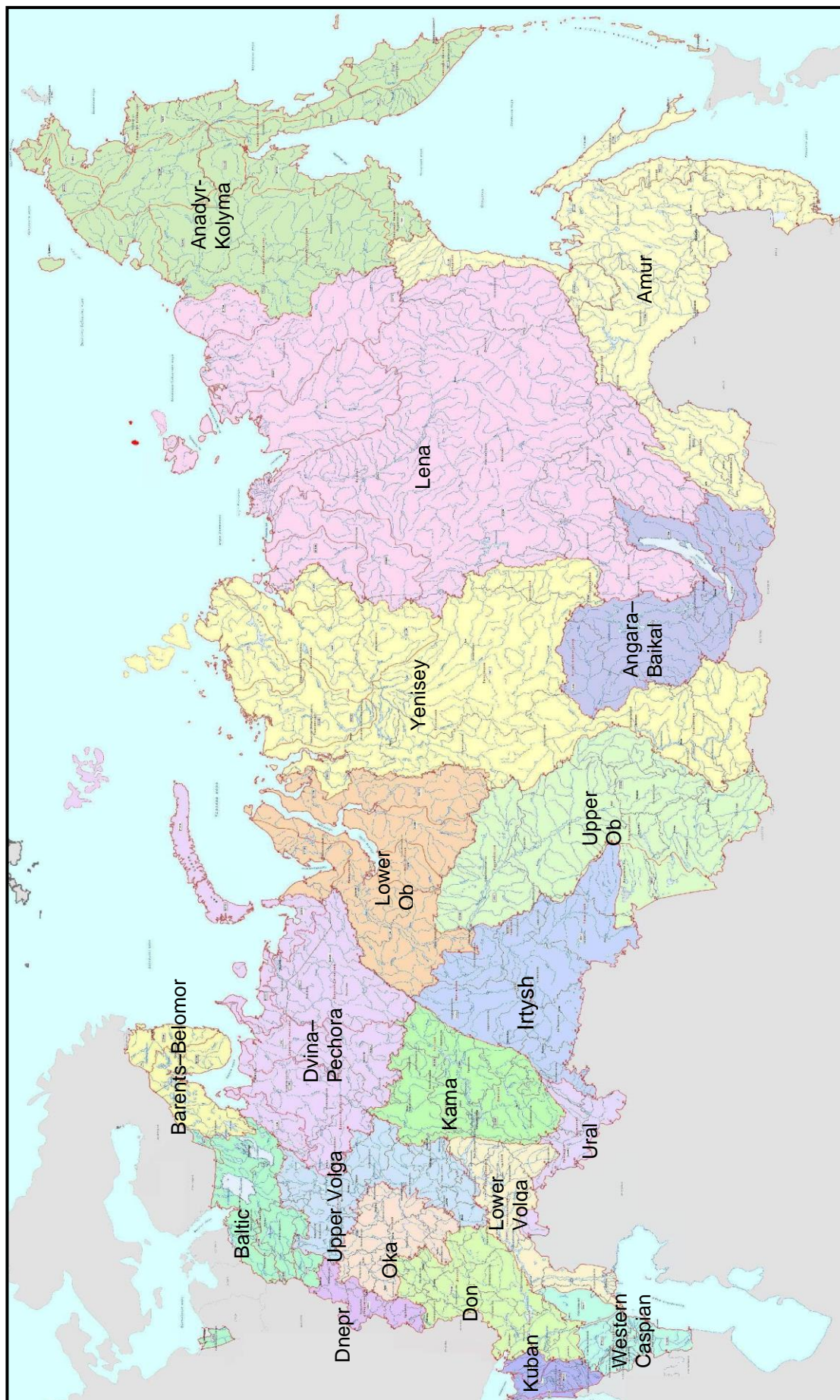

Рис. 1.5. Схема басейнових округів на території Російської Федерації

З метою виконання статті 32 "Водного кодексу Російської Федерації" 25 квітня 2007 р. Міністерство природних ресурсів РФ затвердило "Методику гідрографічного районування території Російської Федерації", яка передбачає сукупність дій з поділу території країни на гідрографічні одиниці – річкові басейни та підбасейни (суббасейни). "Методика..." надалі використовується для водогосподарського районування території країни [5].

Додаток VII до ВРД ЄС не передбачає певного формату географічної інформації, що включається до Плану управління річковим басейном. Однак пункт 8 статті 3 ВРД вимагає від держави-члена забезпечити Комісію інформацією по компетентному органу, що призначається в кожному з районів річкового басейну. Інформацію, що повинна надаватися, наведено у Додатку I Рамкової Директиви. Додаток I вимагає від держави-члена надати інформацію стосовно «географічного покриття району річкового басейну – назви головних річок у межах району річкового басейну разом з точним описом меж району річкового басейну». Інформація повинна бути доступною (за можливістю) для внесення в географічну інформаційну систему (ГІС) та/або географічну інформаційну систему Комісії.

2. МЕТОДИКА ГІДРОГРАФІЧНОГО РАЙОНУВАННЯ ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ

2.1. Загальні положення

1. Методика гідрографічного районування території України (далі – Методика) визначає сукупність дій щодо поділу території України на гідрографічні одиниці – райони річкових басейнів (басейновий рівень) та суббасейни (суббасейновий рівень).

2. Методика встановлює:

- принципи і критерії поділу території України на гідрографічні одиниці;
- порядок визначення та опису меж гідрографічних одиниць;
- правила кодування (нумерації) гідрографічних одиниць;
- склад документів для затвердження кількості гідрографічних одиниць та їх меж.

3. Методика призначена для використання Державним агентством водних ресурсів України для встановлення, документування та затвердження кількості гідрографічних одиниць та їх меж.

2.2. Основні терміни та визначення, що використовуються в Методиці

4. У Методиці використовуються такі основні терміни та визначення:

- **гідрографічна одиниця** – район річкового басейну, річковий басейн, суббасейн;
- **район річкового басейну** – головна одиниця управління у галузі використання і охорони вод та відтворення водних ресурсів, що складається з річкового басейну (сусідніх річкових басейнів) та пов'язаних з ними підземних водних об'єктів та лиманів у межах території України;
- **річковий басейн** – частина земної поверхні, стік води з якої послідовно через пов'язані водойми і водотоки здійснюється в море або озеро;
- **суббасейн** – частина річкового басейну, стік води з якої через пов'язані водойми і водотоки здійснюється до головної річки басейну або водогосподарської ділянки нижче за течією.

2.3. Принципи встановлення гідрографічних одиниць

5. Гідрографічне районування (виділення гідрографічних одиниць) здійснюється для розробки планів управління річковими басейнами і ґрунтується на гідрографо-географічному підході до районування територій.

6. Під час гідрографічного районування виділенню підлягають гідрографічні одиниці басейнового рівня (райони річкових басейнів) і суббасейнового рівня.

7. Межі гідрографічних одиниць проходять по вододілах річкових басейнів і суббасейнів (географічній межі між суміжними водозборами). Межі гідрографічних одиниць не можуть перетинати акваторії водосховищ, проточних озер або озер-водосховищ, повністю розташованих на території України.

8. Якщо частина річкового басейну знаходиться поза територією України, то частина межі відповідної гідрографічної одиниці співпадає з відповідною ділянкою Державного кордону України.

9. Акваторії водних об'єктів належать до відповідної гідрографічної одиниці до лінії Державного кордону України.

10. Вся територія України поділяється на гідрографічні одиниці басейнового рівня.

11. Ділянка території України може належати тільки до однієї гідрографічної одиниці басейнового рівня.

12. Головною річкою району річкового басейну (гідрографічної одиниці басейнового рівня) може бути:

- велика річка, що впадає в море;
- велика річка, що впадає в іншу велику річку (або частина великої річки до деякого замикаючого створу), що дає назву району річкового басейну.

До категорії *великих річок* (басейни яких розташовані у кількох географічних зонах, а гідрологічний режим не є властивим для річок кожної географічної зони окремо) відносять річки, що мають площу водозбору понад 50 000 км².

13. Кожна гідрографічна одиниця басейнового рівня (район річкового басейну) може бути поділена на гідрографічні одиниці суббасейнового рівня (басейни річок, що впадають у головну річку гідрографічної одиниці басейнового рівня).

14. У разі поділу, гідрографічна одиниця басейнового рівня (район річкового басейну) повинна включати в себе не менше двох гідрографічних одиниць суббасейнового рівня. При цьому не повинно залишатися ніякої частини території поділеного району річкового басейну, не віднесеної до жодного із суббасейнів.

15. Не дозволяється віднесення однієї й тієї ж ділянки території до різних гідрографічних одиниць суббасейнового рівня.

16. Річкові басейни малих і середніх річок, що впадають в море, не виділяються в самостійні гідрографічні одиниці басейнового рівня. Вони повинні бути включені до складу суміжної гідрографічної одиниці басейнового рівня або об'єднані в одну гідрографічну одиницю басейнового рівня (район річкового басейну).

До категорії *середніх річок* відносять річки, басейни яких, зазвичай, розташовуються в одній природній зоні, мають площу від 2 000 до 50 000 км², а їх гідрологічний режим є властивим для річок цієї зони; до категорії *малих річок* відносять річки, басейни яких розміщуються в одній географічній зоні, мають площу не більше 2 000 км² і гідрологічний режим яких під впливом місцевих факторів може бути не властивим для річок цієї зони.

2.4. Основні критерії, які використовуються при встановленні гідрографічних одиниць

17. Головним критерієм при встановленні гідрографічних одиниць є площа водозбірної території.

18. Мінімальна площа гідрографічної одиниці басейнового рівня (району річкового басейну), як правило, не повинна бути меншою від площі басейну великої річки. Відступ від цього критерію (але тільки до рівня басейну середньої річки) допускається в наступних випадках:

18.1. Розглядається річковий басейн великої річки, лише частина якого знаходиться в межах території України.

18.2. Вирішується завдання об'єднання ряду басейнів малих і середніх річок і кращим є максимальна близькість меж гідрографічних одиниць до кордонів відповідних адміністративних одиниць України.

19. Величина максимальної площі гідрографічної одиниці басейнового рівня (району річкового басейну) не встановлюється у разі, якщо має місце басейн однієї великої річки.

20. Гідрографічні одиниці басейнового рівня (райони річкових басейнів), як правило, можуть формуватися тільки з груп суміжних басейнів річок, що впадають в одне і теж море.

21. При включенні груп річкових басейнів малих і середніх річок, які безпосередньо впадають в море, до складу гідрографічної одиниці басейнового рівня, суміжної з цими басейнами (пункт 16 Методики), сумарна площа їх водозборів не повинна перевищувати 50000 км² з кожної із сторін по відношенню до головної річки.

22. При формуванні гідрографічних одиниць басейнового рівня з групи басейнів малих і середніх річок, які безпосередньо впадають в море або озеро (пункт 16 Методики), сумарна площа їх водозборів, як правило, не повинна перевищувати 50 000 км².

23. При формуванні груп річкових басейнів малих і середніх річок, що включаються до складу гідрографічної одиниці басейнового рівня (району річкового басейну), суміжної з цією групою басейнів (пункти 16 та 18.2. Методики), враховуються такі критерії (за пріоритетністю):

23.1. Впадіння зазначених малих і середніх річок в ту ж окрему частину моря, що і головна річка гідрографічної одиниці басейнового рівня.

23.2. Максимальна близькість меж зазначених річкових басейнів малих і середніх річок, що безпосередньо впадають в море, до кордонів відповідних адміністративних одиниць України.

24. Басейни великих річок, що впадають у головну річку району річкового басейну – гідрографічної одиниці басейнового рівня – можуть виділятися в окремі гідрографічні одиниці суббасейнового рівня (суббасейни).

25. Басейни малих і середніх річок, що впадають у головну річку району річкового басейну (гідрографічної одиниці басейнового рівня), не виділяються в

самостійні гідрографічні одиниці. Вони або включаються до складу гідрографічної одиниці суббасейну великої річки (пункт 24 Методики), суміжного з цими басейнами, або об'єднуються в одну гідрографічну одиницю суббасейнового рівня, якщо їх річки впадають в головну річку на одній і тій же ділянці головної річки району річкового басейну.

26. Сумарна площа річкових басейнів малих і середніх річок, що впадають у головну річку району річкового басейну, і включаються до складу гідрографічної одиниці суббасейну великої притоки головної річки, суміжного з цими басейнами, не повинна перевищувати 50 000 км².

27. При групуванні річкових басейнів малих і середніх річок, що впадають у головну річку району річкового басейну, з метою їх включення до складу гідрографічної одиниці суббасейну великої притоки головної річки, суміжного з цими басейнами, або в порядку формування окремої гідрографічної одиниці суббасейнового рівня, керуються наступними критеріями (за пріоритетністю):

27.1. Наявність і розташування водопідпірних споруд на головній річці.

27.2. Наявність і розташування гідрометричних створів (створів, в яких вимірюються витрати води і виконуються інші види гідрометричних робіт) та гідрологічних постів спостережень (пунктів, обладнаних пристроями і приладами для проведення систематичних гідрологічних спостережень) на головній річці.

27.3. Максимальна близькість меж зазначених басейнів до кордонів відповідних адміністративних одиниць України.

2.5. Порядок здійснення гідрографічного районування

28. Встановлення (виділення) гідрографічних одиниць і визначення їх меж проводиться на основі державних топографічних карт і цифрових моделей рельєфу з використанням геоінформаційних технологій.

29. Для топографічної основи при встановленні (виділенні) меж гідрографічних одиниць використовуються топографічні основи масштабу 1:200 000. За необхідності допускається додаткова деталізація окремих ділянок кордонів гідрографічних одиниць на картах масштабу 1:50 000.

30. Виділення гідрографічних одиниць здійснюється поетапно:

30.1. За картографічними матеріалами виділяються великі річки, які безпосередньо впадають в моря, водозбори яких повністю або частково розташовані на території України, а також визначаються вододіли відповідних басейнів.

30.2. Визначаються головні річки для гідрографічних одиниць басейнового рівня (районів річкових басейнів). Як правило, до них відносять великі річки, виділені на першому етапі.

30.3. За картографічними матеріалами виділяються окремі басейни або групи басейнів середніх і малих річок, що безпосередньо впадають в моря, і

водозбори яких, повністю або частково розташовані на території України, а також визначаються вододіли відповідних басейнів.

30.4. Відповідно до критеріїв, встановлених у розділі 2.4 Методики, і на підставі робіт, виконаних згідно пп. 30.2, 30.3 Методики, територія України розділяється на гідрографічні одиниці басейнового рівня (райони річкових басейнів).

30.5. За картографічними матеріалами на території України, всередині усіх гідрографічних одиниць басейнового рівня (районів річкових басейнів) виділяються великі річки, що впадають в головні річки цих гідрографічних одиниць, а також встановлюються вододіли відповідних басейнів.

30.6. Відповідно до критеріїв, встановлених у розділі 2.4 Методики, і на підставі робіт, виконаних згідно п. 30.5 Методики, гідрографічні одиниці басейнового рівня (райони річкових басейнів) діляться на гідрографічні одиниці суббасейнового рівня.

30.7. Складається систематизований перелік гідрографічних одиниць з присвоєнням їм кодів і визначенням їх кількості.

30.8. Проводиться опис та документування меж встановлених гідрографічних одиниць.

30.9. Документи визначення кількості гідрографічних одиниць та їх кордонів, передбачені цим розділом Методики, складаються на паперових та електронних носіях.

2.6. Опис меж гідрографічних одиниць

31. Опис меж кожної гідрографічної одиниці включає в себе наступне:
- фізико-географічний опис проходження лінії межі гідрографічної одиниці на місцевості у взаємозв'язку з елементами ландшафту, гідрографічної мережі, інших географічних компонентів;
  - реєстр опорних точок лінії межі гідрографічної одиниці та їх географічних координат.
32. Опорними точками лінії межі гідрографічних одиниць є точки:
- примикання вододілів до Державного кордону України;
  - примикання вододілу до берегової лінії внутрішніх морських вод і територіального моря України;
  - перетину (примикання) меж гідрографічних одиниць з кордонами адміністративних одиниць України;
  - сходження (стику) загальних ділянок меж трьох і більше гідрографічних одиниць одного рівня;
  - визначенні місця зміни географічних компонентів на місцевості (сходження двох різноспрямованих у плані ділянок меж між суміжними гідрографічними одиницями);
  - приурочені до характерних форм рельєфу тощо.

Географічні координати, як правило, з висотними відмітками земної поверхні, наводяться в діючій єдиній системі координат і висот (державній або у системі WGS-84).

33. В якості орієнтирів для фізико-географічного опису проходження лінії межі гідрографічних одиниць обираються характерні елементи місцевості (рельєфу, гідрографії, дорожньої мережі, рослинного покриву, ландшафтів тощо), розташовані в безпосередній близькості від цієї лінії межі. Опис проходження межі гідрографічної одиниці складається послідовно від однієї опорної точки лінії межі до іншої, залежно від положення характерних елементів місцевості по відношенню до лінії межі.

34. В описі меж гідрографічних одиниць застосовуються географічні найменування об'єктів місцевості відповідно до державних топографічних карт. У разі перейменування географічних об'єктів в описі наводяться як нові, так і старі назви об'єктів.

2.7. Кодування гідрографічних одиниць

35. Кодування гідрографічних одиниць здійснюється шляхом присвоєння їм унікальних числових кодів, що дозволяють однозначно визначити:

- море, до якого впадає головна річка району річкового басейну (група малих і середніх річок, суміжні басейни яких формують район річкового басейну);
- гідрографічну одиницю басейнового рівня (район річкового басейну), до складу якої можуть входити гідрографічні одиниці суббасейнового рівня;
- власне, гідрографічну одиницю суббасейнового рівня.

36. Код будь-якої гідрографічної одиниці складається із трьох груп цифр по одній цифрі в кожній, відокремлені одна від іншої роздільником. Структура коду гідрографічної одиниці наведена на рис. 2.1.

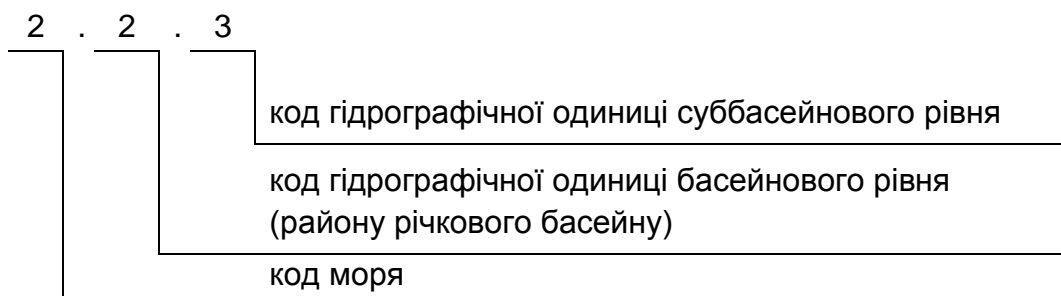

Рис. 2.1. Структура коду гідрографічної одиниці

37. Перша (зліва направо) цифра, є номером моря, до якого впадає головна річка району річкового басейну (група малих і середніх річок, суміжні басейни яких формують район річкового басейну). Їх коди наведено в табл. 2.1.

Таблиця. 2.1. Коди морів

Назва моря	Код
Балтійське	1
Чорне	2
Азовське	3

38. Друга (зліва направо) цифра, є номером району річкового басейну відповідно до переліку районів річкових басейнів України. Нумерація гідрографічних одиниць басейнового рівня (районів річкових басейнів) починається з одиниці (1), послідовно зростаючи із заходу на схід і з півночі на південь по відношенню до замикаючих створів основних гідрографічних одиниць басейнового рівня. Їх коди наведено в табл. 2.2.

Таблиця 2.2. Коди районів річкових басейнів України

Назва району річкового басейну	Код
Район річкового басейну Вісли (Західного Бугу та Сану)	1
Район річкового басейну Дунаю	2
Район річкового басейну Дністра	3
Район річкового басейну Південного Бугу	4
Район річкового басейну Дніпра	5
Район басейну річок Причорномор'я	6
Район річкового басейну Дону	7
Район басейну річок Приазов'я	8
Район басейну річок Криму	9

39. Третя (зліва направо) цифра, є номером гідрографічної одиниці суббасейнового рівня, що входить до складу району річкового басейну, визначеного другою цифрою. Нумерація суббасейнів для кожного конкретного району річкового басейну починається з одиниці (1) і здійснюється від витоків головної річки до замикаючого створу головної річки гідрографічної одиниці басейнового рівня (району річкового басейну). Якщо в межах гідрографічної одиниці басейнового рівня (району річкового басейну) гідрографічні одиниці суббасейнового рівня не виділяються, то третя цифра в коді такої гідрографічної одиниці записується нулем.

40. Як роздільник зазначених вище груп цифр рекомендується приймати крапку(.). В цьому випадку, код гідрографічної одиниці буде мати формат: 0.0.0

2.8. Документування меж гідрографічних одиниць

41. Межі гідрографічних одиниць документуються шляхом нанесення їх на картографічну основу, складання переліку гідрографічних одиниць, їх кодування, а також опису меж гідрографічних одиниць.

2.9. Склад документів для затвердження кількості гідрографічних одиниць та їх меж

42. При затвердженні кількості гідрографічних одиниць та їх меж до складу затверджуваних документів включаються:

- систематизований перелік гідрографічних одиниць на території України в табличній формі;
- альбом карт з нанесеними на них межами гідрографічних одиниць і опорними точками на цих межах;
- реєстр опорних точок меж гідрографічних одиниць табл. 2.3.

Таблиця 2.3. Реєстр опорних точок меж гідрографічної одиниці

№ опорної точки	Назва (характеристика) опорної точки	Географічні координати						Висота, м БС
		Широта			Довгота			
		град	хв	сек	град	хв	сек	
0.0.0 (код гідрографічної одиниці)								

43. Зберігання зазначених документів на паперових та електронних носіях, короткої пояснювальної записки та інших матеріалів, що використовувалися при здійсненні гідрографічного районування, забезпечується Державним агентством водних ресурсів України.

2.10. Схема гідрографічного районування території України

З метою покращення управління водними ресурсами держави на підставі наведених вище принципів і критеріїв та з урахуванням досвіду інших країн з впровадження положень Водної Рамкової Директиви ЄС пропонується картосхема [4] гідрографічного районування території України (рис. 2.2. та додаток А).

Отже, в межах території України виділено дев'ять районів річкових басейнів: шість - відповідно до пункту 18 Методики (це райони річкових басейнів Вісли (Західного Бугу та Сану) - I, Дунаю - II, Дністра - III, Південного Бугу - IV, Дніпра - V та Дону - VII). Відповідно до пунктів 16 та 20 Методики виділено ще три райони: басейнів річок Причорномор'я - VI, басейнів річок Приазов'я - VIII та басейнів річок Криму - IX (див. рис. 2.2).

Район річкового басейну Дунаю поділено на три суббасейни (додаток А.1). Виділення суббасейнів Тиси, Пруту та Сірету, Нижнього Дунаю обумовлено їх географічною відокремленістю та необхідністю узгодження гідрографічного районування території району річкового басейну з аналогічними схемами районування держав-сусідів (суббасейни є транскордонними).

Район річкового басейну Дніпра поділено на чотири суббасейни (додаток А.2). Виділення в якості суббасейнів басейнів річок Прип'яті та Десни обумовлено розмірами їх водозборів (великі річки) та транскордонним положенням. Виділення двох інших суббасейнів району річкового басейну Дніпра здійснено шляхом об'єднання в одну гідрографічну одиницю суббасейнового рівня басейнів малих і середніх річок, що впадають до головної річки на одній і тій же ділянці (пункти 25 та 27 Методики). Такими ділянками є середня і нижня течії Дніпра. Межа між ділянками (проходить по створу Кременчуцької ГЕС) практично співпадає з межею між лісостеповою та степовою природними зонами, що відрізняються умовами формування стоку та гідрографічними характеристиками.

З точки зору економічної діяльності дана межа відокремлює менш економічно розвинуті адміністративні області Середнього Подніпров'я від більш розвинутих в економічному відношенні адміністративних областей Нижнього Подніпров'я.

Район річкового басейну Дону поділяється на два суббасейни (додаток А.3). Суббасейн Сіверського Дінця виділено, по-перше, через розміри водозбору (велика річка) [6]; по-друге, враховуючи інтенсивність використання його водних ресурсів та екологічні проблеми, що з цим пов'язані (територія суббасейну є найбільш урбанізованим та індустріально розвинутим регіоном України з інтенсивним сільськогосподарським виробництвом) [2]; по-третє, гідрографічне районування Російської Федерації також виділяє басейн Сіверського Дінця як окремий підбасейн (суббасейн) [4]. Всього в межах басейну Дону на території Росії виділено п'ять підбасейнів. До одного з них – підбасейну Нижнього Дону (нижче впадіння Сіверського Дінця) гідрографічно відноситься частина території України в межах Луганської області [7]. Це басейни річок Кундрюча та Тузлов, що впадають в р. Дон на території Російської Федерації. Логічним є виділення цієї ділянки як окремого суббасейну Нижнього Дону.

Райони річкових басейнів Вісли (Західного Бугу та Сану), Дністра та Південного Бугу на суббасейни не поділяються.

Райони басейнів річок Причорномор'я, Приазов'я та річок Криму виділяються згідно пункту 16 даної Методики: «річкові басейни малих і середніх річок, що впадають в море, повинні бути об'єднані в одну гідрографічну одиницю басейнового рівня (район річкового басейну)».

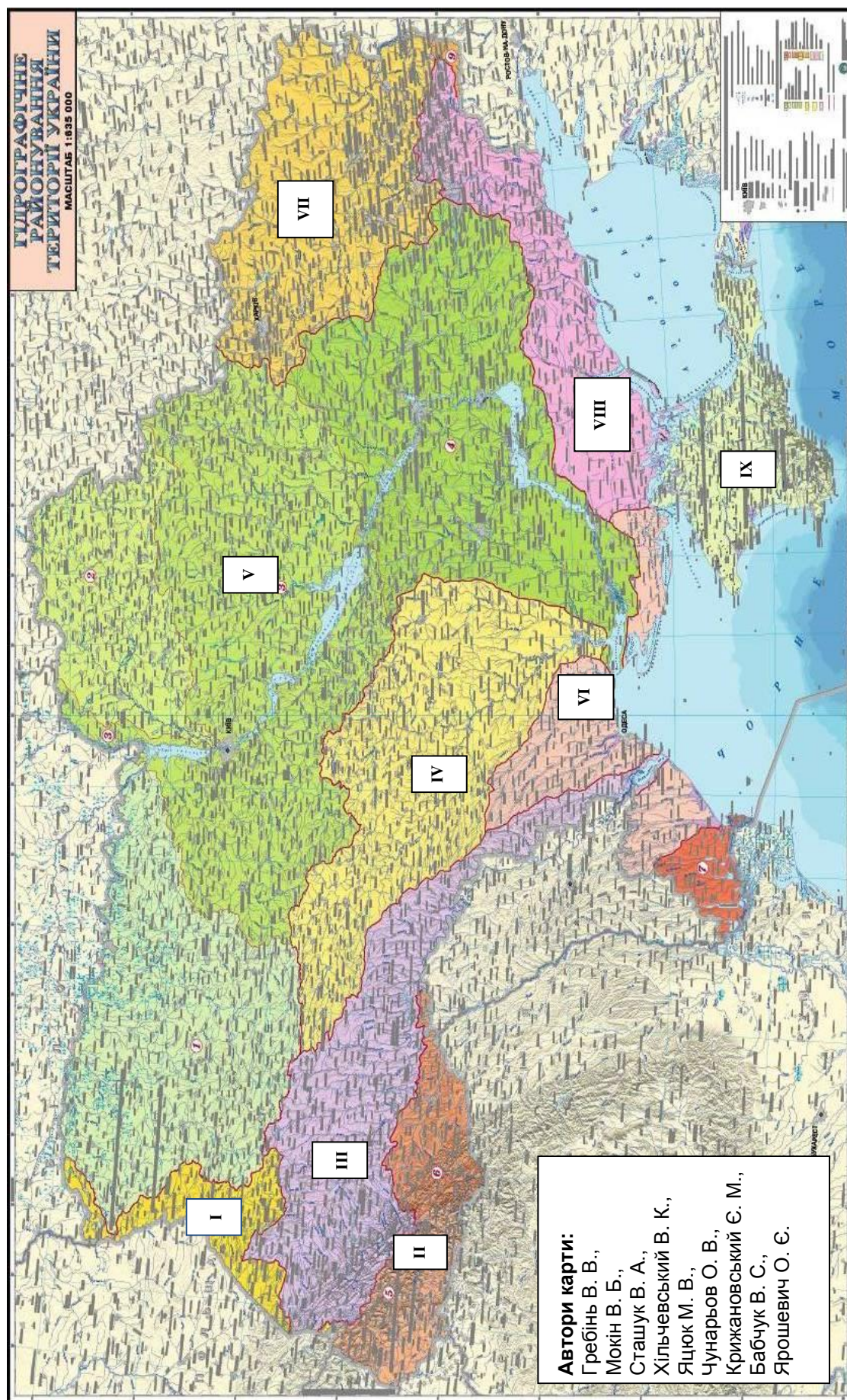

Рис. 2.2. Гідрографічне районування території України (кольором виділено райони річкових басейнів: I – Вісли (Західного Бугу та Сану), II – Дунаю, III – Дністра, IV- Південного Бугу, V- Дніпра, VI – річок Причорномор'я, VII – Дону, VIII – річок Приазов'я, IX - річок Криму; 1,2... - номер суббасейну, див. додаток А)

3. Методика водогосподарського районування території України

3.1. Загальні положення

1. Методика водогосподарського районування території України (далі - Методика) визначає сукупність дій щодо поділу гідрографічних одиниць (районів річкових басейнів і суббасейнів) території України на водогосподарські ділянки.

2. Методика встановлює:

- основні принципи і критерії поділу гідрографічних одиниць на водогосподарські ділянки;
- порядок визначення та опису меж водогосподарських ділянок;
- правила кодування (нумерації) водогосподарських ділянок;
- склад документів, необхідних для затвердження кількості водогосподарських ділянок та їх меж.

3. Методика призначена для водогосподарського районування території України (виділення, документування та затвердження кількості водогосподарських ділянок та їх меж) Державним агентством водних ресурсів України.

3.2. Основні терміни та визначення, що використовуються в Методиці

4. У Методиці використовуються такі основні терміни та визначення:

- **водний об'єкт** – природна або штучна водойма, водотік або інший об'єкт, постійне або тимчасове зосередження вод в якому має характерні форми і ознаки водного режиму;
- **водний режим** – зміна в часі рівня, витрат і обсягу води у водному об'єкті;
- **водні ресурси** – поверхневі і підземні води, які знаходяться у водних об'єктах і використовуються або можуть бути використані;
- **гідрографічна одиниця** – район річкового басейну, річковий басейн, суббасейн;
- **район річкового басейну** – головна одиниця управління у галузі використання і охорони вод та відтворення водних ресурсів, що складається з річкового басейну (сусідніх річкових басейнів) та пов'язаних з ними підземних водних об'єктів та лиманів у межах території України;
- **річковий басейн** – частина земної поверхні, стік води з якої послідовно через пов'язані водойми і водотоки здійснюється в море або озеро;
- **суббасейн** – частина річкового басейну, стік води з якої через пов'язані водойми і водотоки здійснюється до головної річки басейну або водогосподарської ділянки нижче за течією;
- **водокористувач** – фізична або юридична особа, якій надано право користування водним об'єктом;

- **водогосподарський баланс** – співвідношення між надходженням та витратою води на будь якій частині земної поверхні за певний час з урахуванням господарської діяльності людини;
- **водогосподарська ділянка** – частина річкового басейну, яка має характеристики, що дозволяють розробляти водогосподарські баланси, встановлювати ліміти забору та вилучення водних ресурсів із водного об'єкту та інші параметри використання водного об'єкту (водокористування).

3.3. Виділення водогосподарських ділянок

5. Виділення водогосподарських ділянок базується на гідрографо-географічному та економіко-географічному підходах до районування території.

6. Водогосподарські ділянки представляють собою мінімальні частини річкових басейнів (мінімальні облікові одиниці), що використовуються при складанні водогосподарських балансів, і достатні (з позицій забезпечення невиснажливого водокористування та охорони водних об'єктів) для визначення лімітів забору води, лімітів скидів стічних вод, інших параметрів використання водних об'єктів або їх частин, розташованих у межах конкретних водогосподарських ділянок.

7. Поділу на водогосподарські ділянки підлягають всі затверджені у встановленому порядку гідрографічні одиниці на території України.

8. На водогосподарські ділянки діляться гідрографічні одиниці суббасейнового рівня (суббасейни), а також гідрографічні одиниці басейнового рівня (райони річкових басейнів) в тому випадку, якщо при гідрографічному районуванні вони не ділилися на суббасейни.

9. Не пов'язані гідравлічно між собою поверхневі водні об'єкти, розташовані в межах однієї гідрографічної одиниці, виділяються в окремі водогосподарські ділянки.

10. Певна ділянка території України може належати тільки до однієї водогосподарської ділянки.

11. Виділення водогосподарських ділянок здійснюється шляхом встановлення граничних розрахункових створів на водотоках гідрографічної одиниці і визначення меж водозбірної території, весь стік з якої надходить до ділянок водотоків між розрахунковими створами;

12. В якості замикаючого розрахункового створу водогосподарської ділянки рекомендується призначати створи існуючих гідрологічних постів (пунктів, обладнаних пристроями і приладами для проведення систематичних гідрологічних спостережень), створи гідротехнічних споруд. Крім того, замикаючі розрахункові створи водогосподарських ділянок повинні розташовуватися в гирлах річок та вище гирл значних приток, що впадають у ці річки. Вихідний розрахунковий створ вищої за течією річки водогосподарської ділянки є вхідним створом нижчої за течією річки водогосподарської ділянки.

13. При визначенні положення розрахункових створів водогосподарських ділянок враховують наступні критерії (за пріоритетністю):

13.1. Наявність і розташування водопідпірних споруд на водотоках.

13.2. Наявність і розташування гідрометричних створів і гідрологічних постів спостережень на водотоках.

13.3. Максимальне наближення зазначених створів до кордонів відповідних адміністративних одиниць України.

14. У створах гідровузлів, що утворюють водосховища об'ємом понад 1 млрд. м³, встановлення розрахункового створу водогосподарської ділянки є обов'язковим.

15. При каскадному розташуванні гідровузлів водосховищ у разі, якщо сумарний об'єм водосховищ каскаду перевищує 2 млрд. м³, у створі, який замикає каскад гідровузла, обов'язково встановлюється граничний створ водогосподарської ділянки.

16. Граничні розрахункові створи визначаються таким чином:

16.1. Прямою лінією, яка з'єднує дві точки, що розташовані на різних берегах водотоку і належать межах водного об'єкта.

16.2. По осі гідровузла, що перегороджує водотік або водойму.

17. Основними критеріями при виділенні водогосподарських ділянок є такі:

- площа водозбірної території;

- обсяг водосховищ, розташованих на території ділянки;

- кількість населених пунктів на цій території;

- відношення кількості води, що забирається для використання, до об'єму поверхневого стоку, що формується на водозбірній території ділянки (місцевий стік), та / або до загального обсягу поверхневого стоку;

- відношення кількості забруднюючих речовин на одиницю об'єму поверхневого стоку в маловодний період до встановлених нормативів гранично допустимих концентрацій вмісту забруднюючих речовин у водних об'єктах.

18. Мінімальна площа водогосподарської ділянки (водозбірної території водогосподарської ділянки), як правило, не повинна бути меншою 200 км².

19. Максимальна площа водогосподарської ділянки (водозбірної території водогосподарської ділянки), як правило, не повинна перевищувати 20 000 км².

20. При виділенні на водозбірній площі гідрографічної одиниці водогосподарських ділянок враховуються площа водозбірної території, кількість та щільність проживаючого в її межах населення, а також параметри використання водних об'єктів.

21. При встановленні кількості водогосподарських ділянок у межах гідрографічних одиниць на першому етапі за орієнтовний критерій антропогенного навантаження на водні об'єкти приймається показник щільності населення. Рекомендована площа водогосподарських ділянок визначається за шкалою, наведеною у табл. 3.1.

Таблиця 3.1. Залежність площі водогосподарської ділянки від щільності населення

Щільність населення (осіб/км ²)	Площа водогосподарської ділянки (тис. км ²)
понад 100	менше 5
від 50 до 100	від 5 до 10
від 25 до 50	від 10 до 15
менше 25	від 15 до 20

22. В межах однієї водогосподарської ділянки може перебувати не більше:

- одного міста з населенням понад 500 000 осіб;
- 2-х міст з населенням від 250 000 до 500 000 осіб;
- 4-х міст з населенням від 100 000 до 250 000 осіб;
- 8-ми міст з населенням від 50 000 до 100 000 осіб.

23. В окремі водогосподарські ділянки (площею не менше 2000 км²) виділяються ділянки водозбірної території, в межах яких формується не менше 50% поверхневого стоку в замикаючих розрахункових створах цих ділянок.

24. В окремі водогосподарські ділянки (площею не менше 2000 км²) виділяються ділянки водозбірної території, в межах яких об'єм води, що забирається з водних об'єктів для користування, становить понад 25% поверхневого стоку в замикаючих розрахункових створах цих ділянок в умовах середньої водності, та понад 30% стоку – в маловодні роки.

25. В окремі водогосподарські ділянки виділяються ділянки водозбірної території, в межах яких кількість забруднюючих речовин на одиницю об'єму поверхневого стоку в замикаючих розрахункових створах в маловодний період більш, ніж в 3 рази, перевищує встановлені нормативи гранично допустимих концентрацій вмісту забруднюючих речовин у водних об'єктах.

26. Встановлення (виділення) водогосподарських ділянок та визначення їх меж проводиться на основі цифрових моделей рельєфу та державних топографічних карт з використанням геоінформаційних технологій.

27. Межі водогосподарських ділянок проходять по вододілах (по географічній межі між суміжними водозборами) і замикаючих розрахункових створах.

28. Для топографічної основи при виділенні меж водогосподарських ділянок використовуються топографічні основи масштабу 1:200 000. За необхідності додаткової деталізації окремих ділянок кордонів водогосподарських ділянок використовуються топографічні карти більших масштабів, а також аерофотознімки і космічні знімки.

29. Для зонування територій гідрографічних одиниць використовуються дані про щільність населення на відповідних територіях.

30. Для зонування територій гідрографічних одиниць по забезпеченості водними ресурсами використовуються відомості Держводагентства України.

31. Для обліку розподілу антропогенного навантаження на водні об'єкти використовуються відомості відповідних підрозділів Держводагентства України згідно

форми 2-ТП (водгосп) за 3 роки, що передують здійсненню водогосподарського районування.

32. Виділення водогосподарських ділянок здійснюється поетапно:

32.1. За картографічними матеріалами, в межах поділу на водогосподарські ділянки гідрографічних одиниць, виділяються водозбірні території не пов'язаних гідравлічно між собою поверхневих водних об'єктів (пункт 9 Методики).

32.2. Встановлюються створи окремих гідровузлів, що створюють водосховища об'ємом понад 1 млрд. м³ та замикаючих гідровузлів каскадів водосховищ, що мають сумарний об'єм понад 2 млрд. м³ (пункти 14 та 15 Методики).

32.3. З урахуванням результатів, отриманих на першому і другому етапах (пункти 32.1 та 32.2 Методики), проводиться зонування території гідрографічної одиниці за показниками щільності населення, використання та антропогенного забруднення водних ресурсів. Зонування проводиться за допомогою геоінформаційних технологій на основі даних про чисельність населення адміністративно-територіальних одиниць України.

32.4. На топографічну основу території гідрографічної одиниці, яка містить рельєф, гідрографічну мережу, населені пункти та інші об'єкти, з використанням геоінформаційних технологій накладаються показники антропогенного навантаження на водні об'єкти, а також відомості за існуючими пунктами спостережень про режим і якість вод водних об'єктів, гідротехнічні споруди і великих водокористувачів.

32.5. Відповідно до критеріїв, наведених у п. 17 Методики, і на підставі результатів, отриманих при виконанні етапів, передбачених підпунктами 32.1 і 32.2 Методики, здійснюється встановлення додаткових замикаючих розрахункових створів.

32.6. Виділення водогосподарських ділянок здійснюється з верхів'я річкової мережі гідрографічної одиниці і закінчується у замикаючих створах водних об'єктів (нижніх створах на річці, що обмежують басейн, який розглядається).

3.4. Документування кількості водогосподарських ділянок та їх меж

33. Документування водогосподарських ділянок здійснюється складанням систематизованого переліку водогосподарських ділянок, їх кодуванням, нанесенням на картографічну основу меж водогосподарських ділянок, складанням реєстру опорних точок меж водогосподарських ділянок та описом меж водогосподарських ділянок, побудовою лінійних схем водогосподарських ділянок.

34. Документування здійснюється на паперових та електронних носіях.

35. Систематизований перелік водогосподарських ділянок з визначенням їх кількості, а також кодування водогосподарських ділянок, узгоджене з системою

кодування гідрографічних одиниць, здійснюються за результатами виділення водогосподарських ділянок відповідно до розділу 3.3 Методики.

36. Кодування водогосподарських ділянок здійснюється шляхом присвоєння їм унікальних числових кодів, що складаються з коду гідрографічної одиниці (у вигляді послідовності кодів (однозначних номерів) моря, гідрографічної одиниці басейнового рівня (району річкового басейну), гідрографічної одиниці суббасейнового рівня), до якої через роздільник додається двозначний код водогосподарської ділянки.

37. Кодування морів, гідрографічних одиниць басейнового та суббасейнового рівнів встановлюється Методикою гідрографічного районування території України.

38. Код певної водогосподарської ділянки являє собою групу із двох чисел, після роздільника за кодом гідрографічної одиниці, до складу якої він входить. Структура коду водогосподарської ділянки наведена на рис. 3.1.

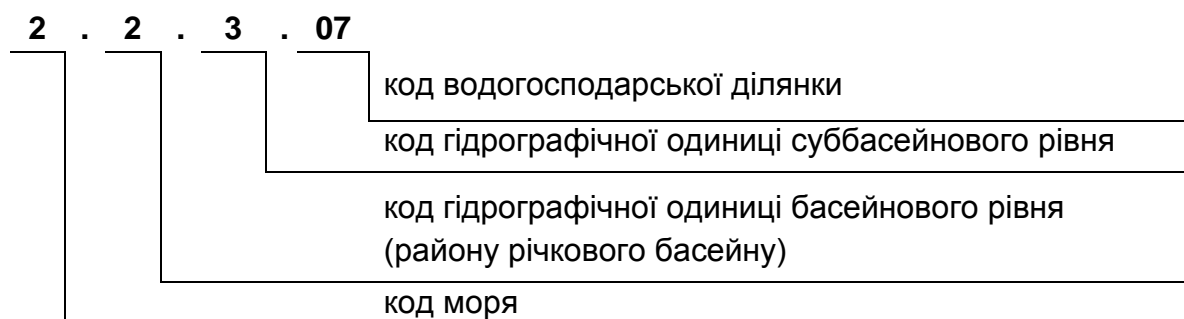

Рис. 3.1. Структура коду водогосподарської ділянки

39. Нумерація водогосподарських ділянок, виділених в межах однієї гідрографічної одиниці, починається з одиниці (01) для водогосподарської ділянки, розташованої у верхів'ї відповідної гідрографічної одиниці. Останній за черговістю номер присвоюється водогосподарській ділянці, розташованій в пониззі гідрографічної одиниці.

40. Як роздільник у кодї водогосподарської ділянки рекомендується приймати крапку (.). В цьому випадку, код водогосподарської ділянки буде мати формат: 0.0.0.00.

41. Межі водогосподарських ділянок документуються шляхом їх нанесення на карти та формування описів меж.

42. Опис меж кожної водогосподарської ділянки включає в себе:

- фізико-географічний опис проходження лінії межі водогосподарської ділянки на місцевості у взаємозв'язку з елементами ландшафту, гідрографічної мережі, інших географічних компонентів;
- реєстр опорних точок цієї межі та їх географічних координат.

43. Опорними точками лінії межі водогосподарських ділянок є точки:

- опорні точки меж гідрографічних одиниць;
- примикання меж водогосподарських ділянок до Державного кордону України;

- примикання до берегової лінії внутрішніх морських вод і територіального моря України;
- перетину (примикання) меж водогосподарських ділянок з кордонами адміністративних одиниць;
- сходження (стику) загальних ділянок меж трьох і більше водогосподарських ділянок;
- визначені місця зміни географічних компонентів на місцевості (сходження двох різноспрямованих у плані ділянок межі між суміжними водогосподарськими ділянками);
- приурочені до характерних форм рельєфу тощо.

Географічні координати опорних точок, як правило, з висотними відмітками земної поверхні, наводяться в єдиній системі координат (державній або у системі WGS-84).

44. В якості орієнтирів для фізико-географічного опису проходження лінії межі водогосподарських ділянок обираються характерні елементи місцевості (рельєфу, гідрографії, дорожньої мережі, рослинного покриву, ландшафтів тощо), розташовані в безпосередній близькості від цієї межі. Опис проходження межі складається послідовно від однієї опорної точки лінії межі водогосподарської ділянки до іншої, залежно від положення характерних елементів місцевості по відношенню до лінії межі.

45. В описі меж водогосподарських ділянок застосовуються географічні найменування об'єктів місцевості відповідно до державних топографічних карт. У разі перейменування географічних об'єктів в описі наводяться як нові, так і старі назви.

3.5. Затвердження кількості водогосподарських ділянок та їх меж

46. Затвердження кількості водогосподарських ділянок та їх меж здійснюється Державним агентством водних ресурсів України.

47. При затвердженні кількості водогосподарських ділянок та їх меж до складу затверджуваних документів включаються:

- 47.1. Систематизований перелік водогосподарських ділянок на території України в табличній формі.
- 47.2. Альбом карт з нанесеними на них межами водогосподарських ділянок і опорними точками на цих межах.
- 47.3. Опис меж водогосподарських ділянок.
- 47.4. Реєстр опорних точок меж водогосподарських ділянок наведено у табл. 3.2.

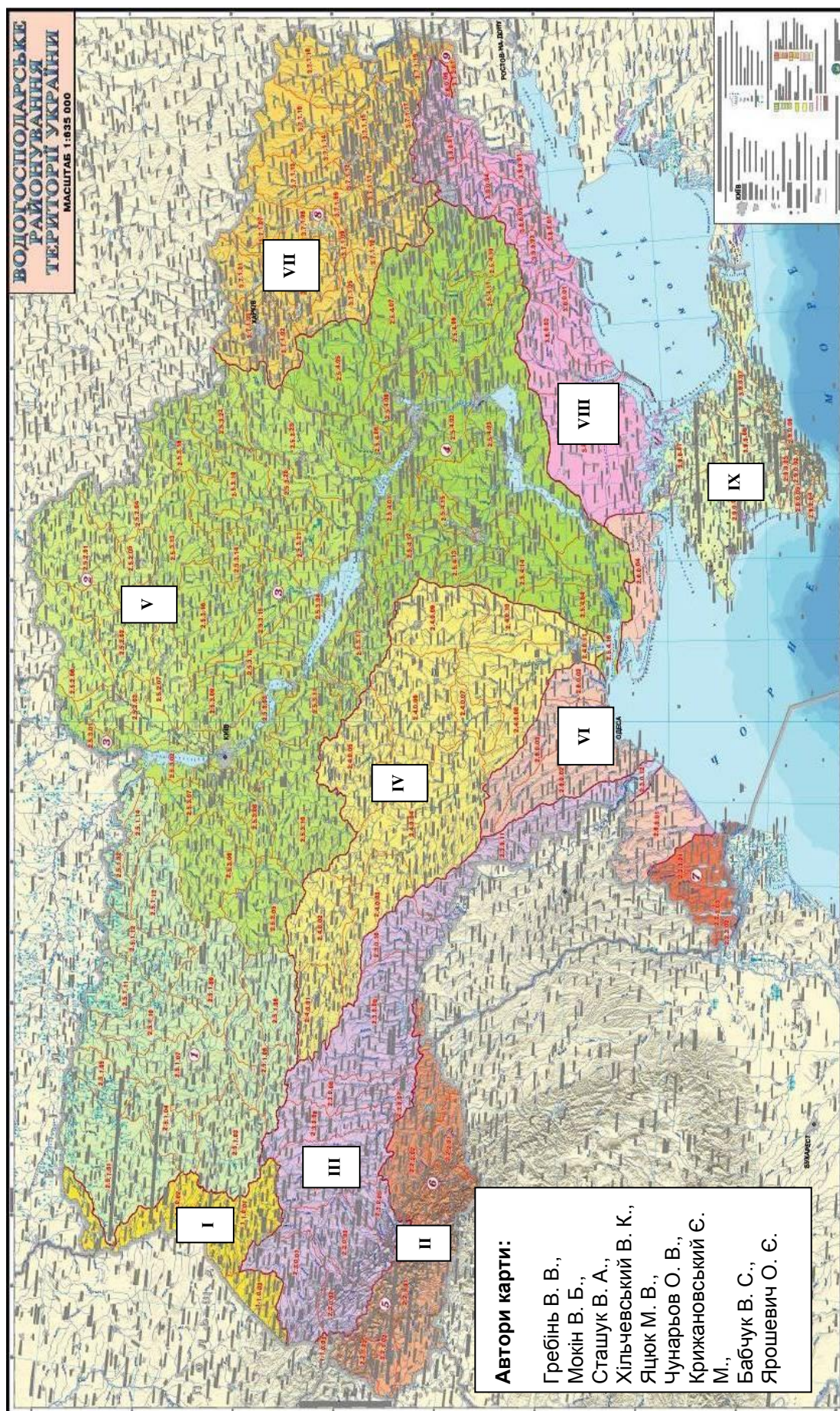

Рис. 3.2. Водогосподарське районування території України (кольором виділено райони річкових басейнів: I – Вісли (Західного Бугу та Сану), II – Дунаю, III – Дністра, IV- Південного Бугу, V- Дніпра, VI – річок Причорномор'я, VII – Дону, VIII – річок Приазов'я, IX - річок Криму; 1,2... - номер суббасейну, див. додаток А; 1.1.0.03 - код водогосподарської ділянки, див. додаток Б)

Таблиця 3.2. Реєстр опорних точок меж водогосподарської ділянки

№ опорної точки	Назва (характеристика) опорної точки	Географічні координати						Висота м БС
		Широта			Довгота			
		град	хв	сек	град	хв	сек	
0.0.0.00 (код водогосподарської ділянки)								

48. Зберігання зазначених документів на паперових та електронних носіях, короткої пояснювальної записки та інших матеріалів, що використовувалися при здійсненні водогосподарського районування, забезпечується Державним агентством водних ресурсів України.

3.6. Схема водогосподарського районування території України

На підставі наведених вище принципів та критеріїв виділення водогосподарських ділянок було виконано сукупність дій щодо поділу гідрографічних одиниць (районів річкових басейнів і суббасейнів) території України [5] на водогосподарські ділянки (рис.3.2. та додаток Б). Оскільки постало завдання узгодження меж існуючих водогосподарських ділянок (ВГД), що наразі використовуються для ведення Державного водного кадастру, з межами районів річкових басейнів та суббасейнів, що виділяються на території України згідно вимог ВРД ЄС, то нижче надається перелік водогосподарських ділянок за окремими виділеними районами річкових басейнів та суббасейнів з подвійною нумерацією – за старою та новою схемами водогосподарського районування.

При проведенні водогосподарського районування було здійснено уточнення меж окремих ділянок та їх площ за допомогою векторної карти України масштабу 1:200000. З метою покращення інформаційного забезпечення здійснено об'єднання окремих ділянок в межах районів річкових басейнів Дніпра (5 ділянок), Дону (2 ділянки), Дністра та басейну річок Причорномор'я (по 1 ділянці).

Відповідно до положень Водної Рамкової Директиви ЄС було виділено нові водогосподарські ділянки лиманів – Дністровського, Дніпровського та Бузького.

Загальна кількість виділених водогосподарських ділянок в межах України (згідно рис. 3.2. та додатку Б) становить 133. Найбільша їх кількість (60) виділена в межах району річкового басейну Дніпра, найменша (3) - в межах району річкового басейну Вісли (Західного Бугу та Сану).

4. РОЗРОБНИКИ МЕТОДИК

Гребінь Василь Васильович - доктор географічних наук, професор кафедри гідрології та гідроекології географічного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка;

Мокін Віталій Борисович – доктор технічних наук, професор, завідувач кафедри комп'ютерного еколого-економічного моніторингу та інженерної графіки Інституту екології та екологічної кібернетики Вінницького національного технічного університету;

Сташук Василь Андрійович - доктор технічних наук, член-кореспондент Національної академії аграрних наук України, голова Державного агентства водних ресурсів України;

Хільчевський Валентин Кирилович - доктор географічних наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України, завідувач кафедри гідрології та гідроекології географічного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка;

Яцюк Михайло Васильович - кандидат географічних наук, перший заступник Голови Державного агентства водних ресурсів України;

Чунарьов Олексій Васильович - кандидат географічних наук, заступник Голови Державного агентства водних ресурсів України;

Крижановський Євген Миколайович - кандидат технічних наук, доцент кафедри комп'ютерного еколого-економічного моніторингу та інженерної графіки Інституту екології та екологічної кібернетики Вінницького національного технічного університету;

Бабчук Валерій Станіславович – начальник відділу водних об'єктів управління використання водних ресурсів Державного агентства водних ресурсів України;

Ярошевич Олексій Євгенович - кандидат географічних наук, експерт з управління водними ресурсами, представник України у Міжнародній Комісії із захисту р. Дунай.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Водна Рамкова Директива ЄС 2000/60/ЄС. Основні терміни та їх визначення. - Київ, 2006. - 240 с.;
2. *Сташук В.А.* Еколого-економічні основи басейнового управління водними ресурсами. – Дніпропетровськ : Зоря, 2006. – 480 с.;
3. *Гребінь В.В., Мокін В.Б., Яцюк М.В., Чунарьов О.В.* Нове гідрографічне та водогосподарське районування як передумова впровадження інтегрованих підходів в управління водними ресурсами за басейновим принципом // Матеріали науково-практичної конференції «Сучасний стан та перспективи розвитку управління водними ресурсами України», 10-11 жовтня 2012 р., Київ: ДІУЕВР, 2012. - С.7-8;
4. *Гребінь В.В., Яцюк М.В., Чунарьов О.В.* Гідрографічне районування території України як передумова розробки планів інтегрованого управління річковими басейнами // Гідрологія, гідрохімія і гідроекологія. – 2012. – Т. 2 (27). – С. 8-16;
5. Постановление Правительства Российской Федерации «О гидрографическом и водохозяйственном районировании территории Российской Федерации и утверждении границ бассейновых округов» от 30 ноября 2006 г. № 728 / <http://www.rg.ru/gazeta/rg/2006/12/06.html>;
6. *Паламарчук М.М., Загорчевна Н.Б.* Водний фонд України: Довідковий посібник. – 2-е вид., доп. – К.: Ніка-Центр, 2006. – 320 с.;
7. *Вишневецький В.І., Косоветь О.О.* Гідрологічні характеристики річок України. – К.: Ніка-Центр, 2003. – 324 с.

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А. Схеми гідрографічного районування районів річкових басейнів України, в межах яких виділено суббасейни

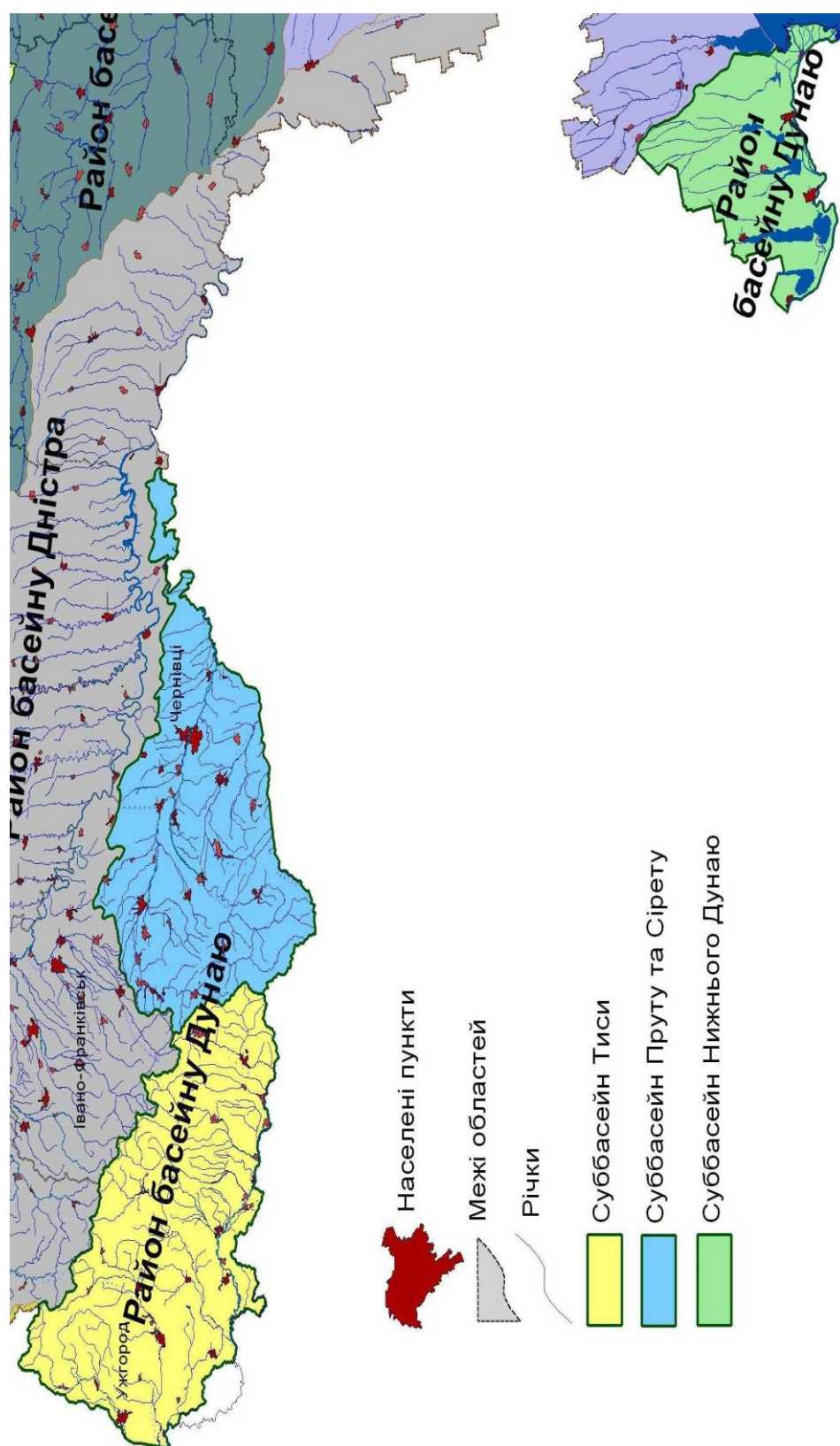

Рис. А.1. Схеми гідрографічного районування району річкового басейну Дунаю

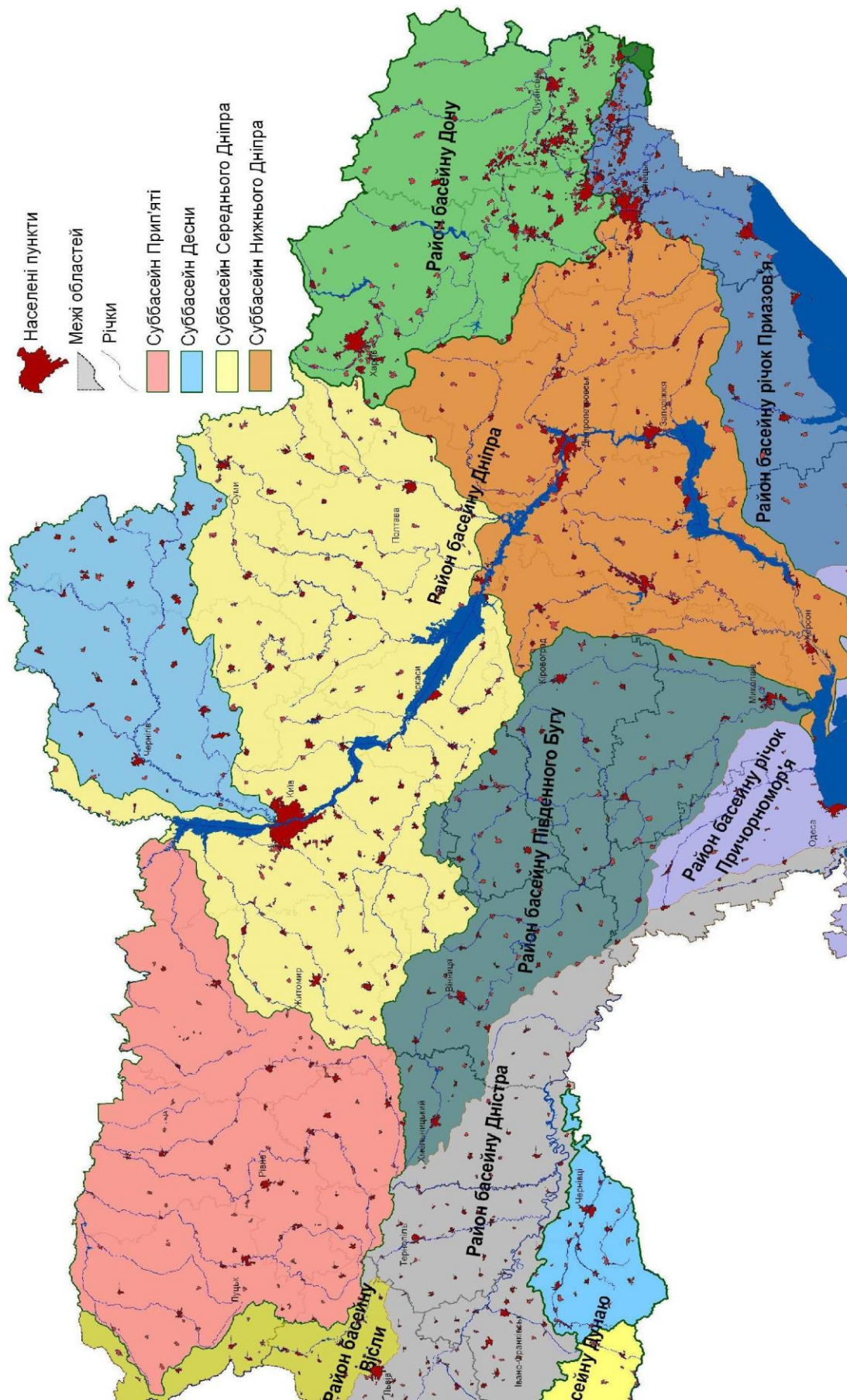

Рис. А.2. Схема гідрографічного районування району річкового басейну Дніпра

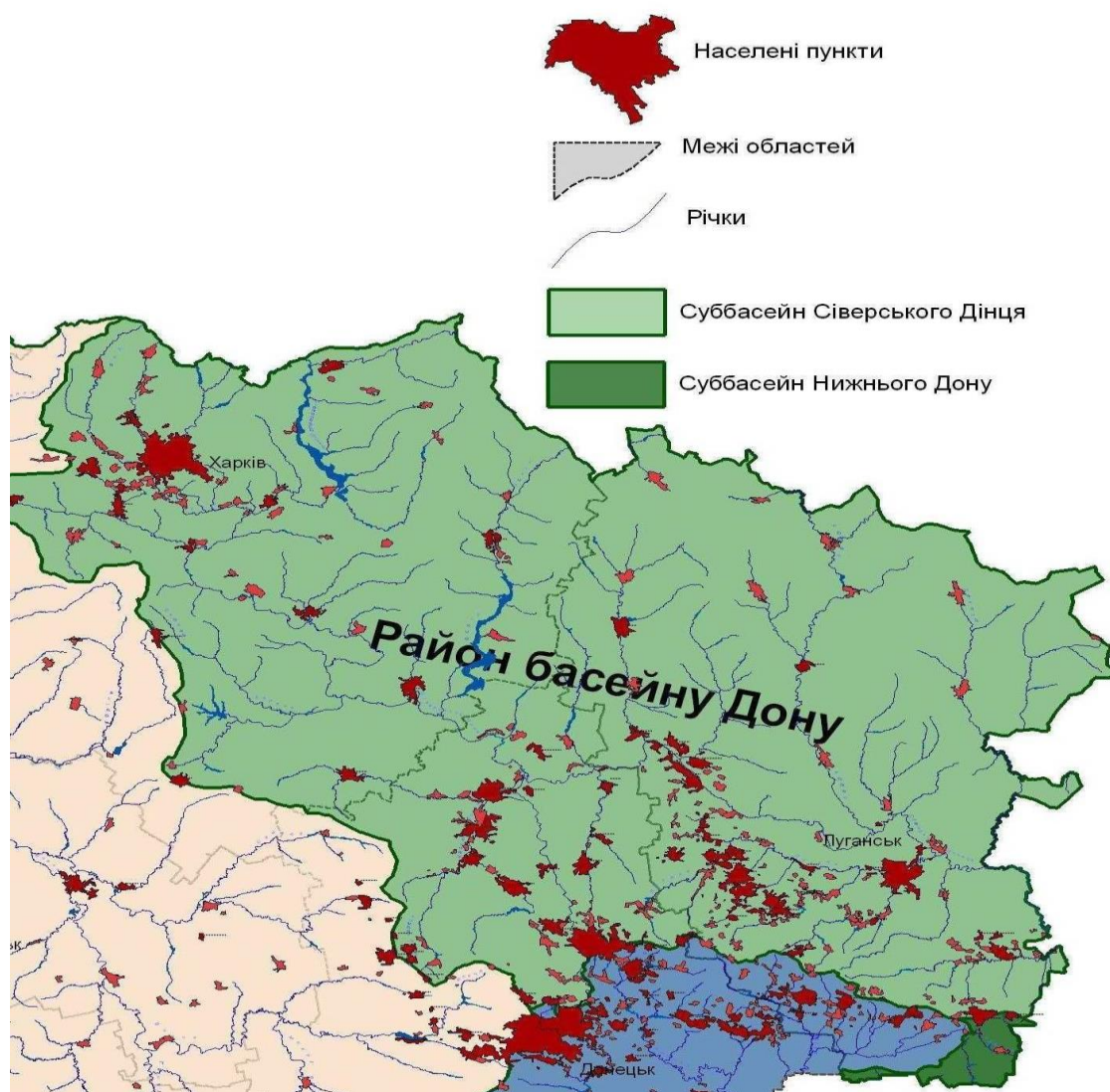

Рис. А.3. Схема гідрографічного районування району річкового басейну Дону

ДОДАТОК Б. Перелік та схеми розташування водогосподарських ділянок у межах районів річкових басейнів України

Додаток Б.1. Перелік водогосподарських ділянок (ВГД) у межах району річкового басейну Вісли (Західного Бугу та Сану) (3 ВГД)

№ п/п	Код водогосподарської ділянки		Назва водогосподарської ділянки (нова)
	новий	попередній	
1	1.1.0.01	18500120	р. Західний Буг від витoku до кордону України та Польщі
2	1.1.0.02	18500140	р. Західний Буг від кордону України та Польщі до кордону України та Білорусі
3	1.1.0.03	18400000	р. Сан та її притоки в межах України

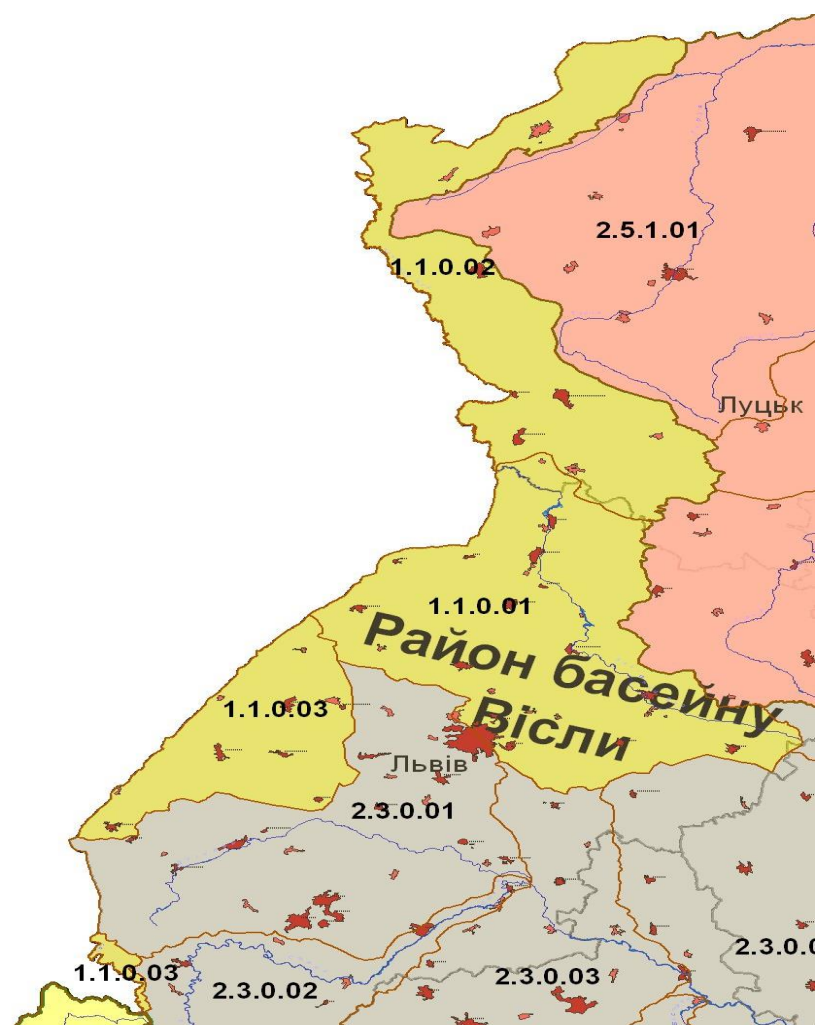

Рис. Б.1. Схема розташування водогосподарських ділянок у межах району річкового басейну Вісли (Західного Бугу та Сану)

Додаток Б.2. Перелік водогосподарських ділянок у межах району річкового басейну Дунаю (8 ВГД)

№ п/п	Код водогосподарської ділянки		Назва водогосподарської ділянки (нова)
	новий	попередній	
Суббасейн Тиси (3 ВГД)			
1	2.2.1.01	21010000	р. Тиса від витoku до держкордону
2	2.2.1.02	21010100	р. Латориця від витoku до держкордону
3	2.2.1.03	21010104	р. Уж від витoku до держкордону
Суббасейн Пруту та Сірету (2 ВГД)			
4	2.2.2.01	21020000	р. Сірет від витoku до держкордону
5	2.2.2.02	21030120	р. Прут від витoku до держкордону
Суббасейн Нижнього Дунаю (3 ВГД)			
6	2.2.3.01	21098000	р. Дунай від держкордону до гирла (вкл. рр. Тиса, Сірет, Прут, Кагул та Ялпуг)
7	2.2.3.02	21050000	р. Кагул (вкл. оз. Кагул)
8	2.2.3.03	21060000	р. Ялпуг (вкл. оз. Ялпуг)

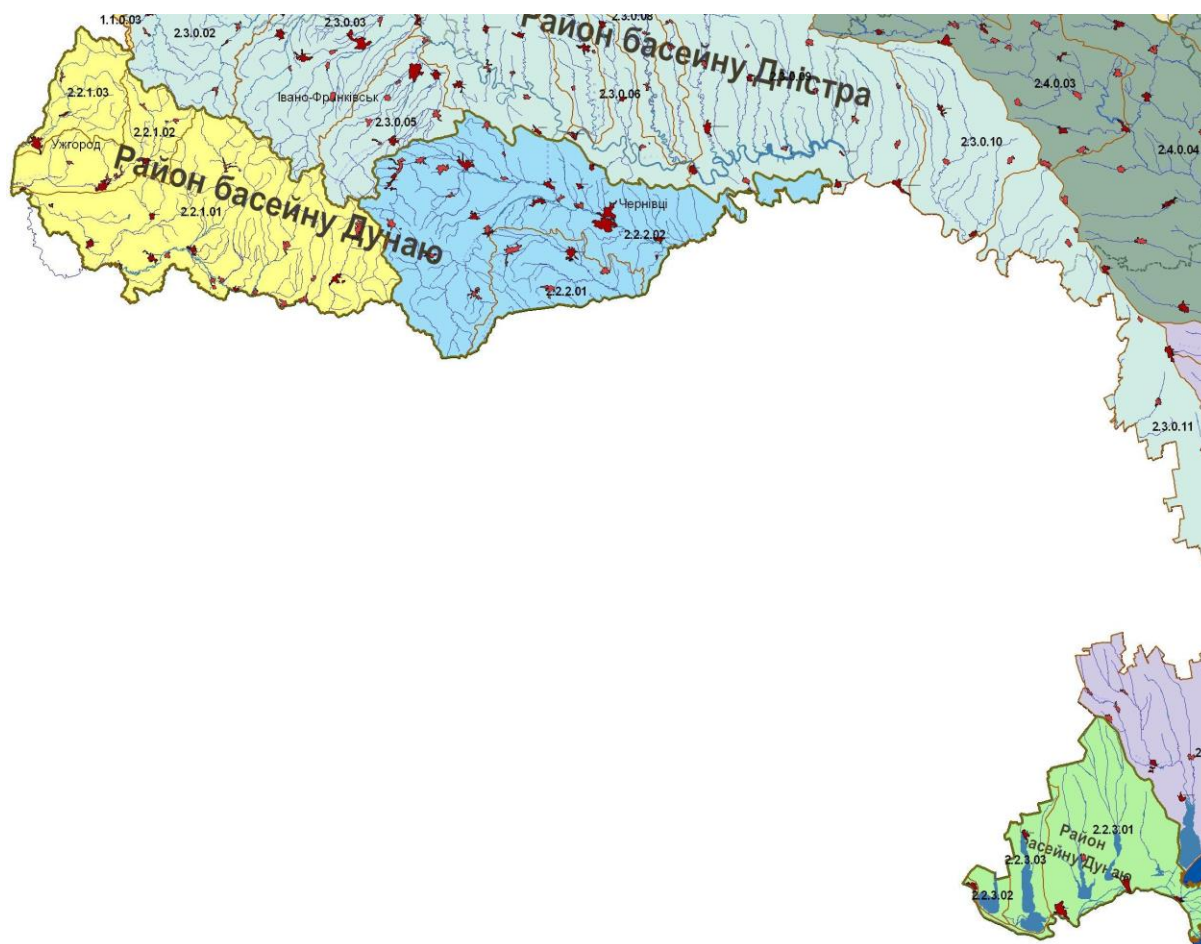

Рис. Б.2. Схема розташування водогосподарських ділянок у межах району річкового басейну Дунаю

Додаток Б.3. Перелік водогосподарських ділянок у межах району річкового басейну Дністра (12 ВГД)

№ п/п	Код водогосподарської ділянки		Назва водогосподарської ділянки (нова)
	новий	попередній	
1	2.3.0.01	22002000	р. Дністер від витoku до гирла р. Стрий
2	2.3.0.02	22010000	р. Стрий
3	2.3.0.03	22012000	р. Дністер від гирла р. Стрий до гирла р. Гнила Липа
4	2.3.0.04	22022000	р. Дністер від гирла р. Гнила Липа до гирла р. Серет (викл. рр. Бистриця та Серет)
5	2.3.0.05	22020000	р. Бистриця
6	2.3.0.06	22030000	р. Серет
7	2.3.0.07	22042000	р. Дністер від гирла р. Серет до гирла р. Збруч (викл. р. Збруч)
8	2.3.0.08	22040000	р. Збруч
9	2.3.0.09	22044000	р. Дністер від гирла р. Збруч до г/п Могилів-Подільський
10	2.3.0.10	22046000	р. Дністер від г/п Могилів-Подільський до гирла р. Русава
11	2.3.0.11	22048000+ 22098000	р. Дністер від гирла р. Русава до гирла
12	2.3.0.12	22099000	Дністровський лиман

Рис. Б.3. Схема розташування водогосподарських ділянок у межах району річкового басейну Дністра

Додаток Б.4. Перелік водогосподарських ділянок у межах району річкового басейну Південного Бугу (11 ВГД)

№ п/п	Код водогосподарської ділянки		Назва водогосподарської ділянки (нова)
	новий	попередній	
1	2.4.0.01	23002000	р. Південний Буг від витоків до гирла р. Іква (вкл. р. Іква)
2	2.4.0.02	23004000	р. Південний Буг від гирла р. Іква до г/п Селище
3	2.4.0.03	23006000	р. Південний Буг від г/п Селище до гирла р. Сільниця
4	2.4.0.04	23008000	р. Південний Буг від гирла р. Сільниця до гирла р. Синюха
5	2.4.0.05	23010120	р. Тікич (вкл. рр. Гнилий Тікич та Гірський Тікич)
6	2.4.0.06	23010980	р. Синюха (вкл. р. Велика Вись)
7	2.4.0.07	23018000	р. Південний Буг від гирла р. Синюха до г/п Олександрівка
8	2.4.0.08	23098000	р. Південний Буг від г/п Олександрівка до гирла (вкл. р. Інгул)
9	2.4.0.09	23020120	р. Інгул від витоків до гирла р. Березівка
10	2.4.0.10	23020980	р. Інгул від гирла р. Березівка до впадіння в р. Південний Буг
11	2.4.0.11	23099000	Бузький лиман

Рис. Б.4. Схема розташування водогосподарських ділянок у межах району річкового басейну Південного Бугу

**Додаток Б.5. Перелік водогосподарських ділянок у межах району
річкового басейну Дніпра (60 ВГД)**

№ п/п	Код водогосподарської ділянки		Назва водогосподарської ділянки (нова)
	новий	попередній	
Суббасейн Прип'яті (14 ВГД)			
1	2.5.1.01	24050020	р. Прип'ять від витoku до держкордону
2	2.5.1.02	24050980	р. Прип'ять від г/п Мозир до гирла (в межах України)
3	2.5.1.03	24050202	р. Стир від витoku до кордону Рівненської та Волинської областей
4	2.5.1.04	24050204	р. Стир в межах Волинської обл. (до кордону Рівненської обл.)
5	2.5.1.05	24050206	р. Стир від кордону Волинської та Рівненської областей до держкордону
6	2.5.1.06	24050502	р. Горинь від витoku до кордону Хмельницької та Рівненської обл
7	2.5.1.07	24050506	р. Горинь від кордону Хмельницької та Рівненської областей до держкордону (викл. р. Случ)
8	2.5.1.08	24050522	р. Случ від витoku до гирла р. Хомора
9	2.5.1.09	24050524	р. Случ від гирла р. Хомора до гирла р. Корчик
10	2.5.1.10	24050526 + 24050528	р. Случ від гирла р. Корчик до впадіння в р. Горинь
11	2.5.1.11	24050640	р. Ствига
12	2.5.1.12	24050704	р. Уборть від витoku до держкордону
13	2.5.1.13	24050904	р. Уж від витoku до кордону Житомирської та Київської областей
14	2.5.1.14	24050908	р. Уж від кордону Житомирської та Київської областей до гирла
Суббасейн Десни (7 ВГД)			
15	2.5.2.01	24060460	р. Десна від держкордону до гирла р. Сейм
16	2.5.2.02	24060720	р. Десна від гирла р. Сейм до г/п Чернігів (включаючи р. Снов)
17	2.5.2.03	24060920 + 24060980	р. Десна від г/п Чернігів до гирла (викл. р. Остер)
18	2.5.2.04	24060504	р. Сейм від держкордону до г/п Мутин
19	2.5.2.05	24060508	р. Сейм від г/п Мутин до гирла
20	2.5.2.06	24060600	р. Снов
21	2.5.2.07	24060800	р. Остер
Суббасейн Середнього Дніпра (23 ВГД)			
22	2.5.3.01	24044000 + 24040980	р. Дніпро від держкордону до початку Київського вдсх., включаючи р. Сож (в межах України) та включаючи р. Брагинку
23	2.5.3.02	24056000	Київське вдсх. (включаючи рр. Прип'ять, Тетерів, Ірпінь)

**МЕТОДИКИ ГІДРОГРАФІЧНОГО ТА ВОДОГОСПОДАРСЬКОГО РАЙОНУВАННЯ ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ
ВІДПОВІДНО ДО ВИМОГ ВОДНОЇ РАМКОВОЇ ДИРЕКТИВИ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ**

№ п/п	Код водогосподарської ділянки		Назва водогосподарської ділянки (нова)
24	2.5.3.03	24064000	р. Дніпро від греблі Київського вдсх. до греблі Канівського вдсх. (виключаючи рр. Десна, Трубіж)
25	2.5.3.04	24074000	р. Дніпро від греблі Канівського вдсх. до греблі Кременчуцького вдсх. (виключаючи рр. Рось, Супій, Сула, Тясмин)
26	2.5.3.05	24052120	р. Тетерів від витoku до г/п Житомир
27	2.5.3.06	24052160	р. Тетерів від г/п Житомир до гирла р. Ірша
28	2.5.3.07	24052980	р. Тетерів від гирла р. Ірша до впадіння в Київське вдсх.
29	2.5.3.08	24054000	р. Ірпінь
30	2.5.3.09	24062000	р. Трубіж
31	2.5.3.10	24066120	р. Рось від витoku до кордону Київської та Черкаської обл.
32	2.5.3.11	24066980	р. Рось від кордону Київської та Черкаської областей до гирла
33	2.5.3.12	24068120 + 24068980	р. Супій
34	2.5.3.13	24070120	р. Сула від витoku до кордону Сумської та Полтавської областей
35	2.5.3.14	24070320	р. Сула від кордону Сумської та Полтавської областей до г/п Лубни (виключаючи р. Удай)
36	2.5.3.15	24070980	р. Сула від г/п Лубни до гирла
37	2.5.3.16	24070200	р. Удай
38	2.5.3.17	24072000	р. Тясмин
39	2.5.3.18	24080160 + 24080220	р. Псел від держкордону до кордону Сумської та Полтавської областей
40	2.5.3.19	24080260	р. Псел від кордону Сумської та Полтавської обл. до гирла р. Хорол
41	2.5.3.20	24080980	р. Псел від гирла р. Хорол до впадіння в Дніпродзержинське вдсх.
42	2.5.3.21	24080300	р. Хорол
43	2.5.3.22	24078160	р. Ворскла від держкордону до кордону Сумської та Полтавської областей
44	2.5.3.23	24078980	р. Ворскла від кордону Сумської та Полтавської обл. до гирла
Суббасейн Нижнього Дніпра (16 ВГД)			
45	2.5.4.01	24082000	р. Дніпро від греблі Кременчуцького вдсх. до греблі Дніпродзержинського вдсх. (виключаючи рр. Псел, Ворскла)
46	2.5.4.02	24088000	р. Дніпро від греблі Дніпродзержинського вдсх. до греблі Дніпровського вдсх. (виключаючи рр. Орель, Самара)
47	2.5.4.03	24092000	р. Дніпро від греблі Дніпровського вдсх. до греблі Каховського вдсх.

МЕТОДИКИ ГІДРОГРАФІЧНОГО ТА ВОДОГОСПОДАРСЬКОГО РАЙОНУВАННЯ ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ
ВІДПОВІДНО ДО ВИМОГ ВОДНОЇ РАМКОВОЇ ДИРЕКТИВИ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

№ п/п	Код водогосподарської ділянки		Назва водогосподарської ділянки (нова)
48	2.5.4.04	24098000	р. Дніпро від греблі Каховського вдсх. до гирла (виключаючи р. Інгулець)
49	2.5.4.05	24084120	р. Оріль від витoku до кордону Харківської та Дніпропетровської областей
50	2.5.4.06	24084980	р. Оріль від кордону Харківської та Дніпропетровської областей до гирла
51	2.5.4.07	24086120	р. Самара від витoku до гирла р. Вовча
52	2.5.4.08	24086980	р. Самара від гирла р. Вовча до впадіння в Дніпровське вдсх.
53	2.5.4.09	24086200	р. Вовча (виключаючи рр. Мокрі Яли, Гайчур)
54	2.5.4.10	24086204	р. Мокрі Яли
55	2.5.4.11	24086206	р. Гайчур
56	2.5.4.12	24096120	р. Інгулець від витoku до кордону Кіровоградської та Дніпропетровської областей
57	2.5.4.13	24096320	р. Інгулець від кордону Кіровоградської та Дніпропетровської обл. до кордону Дніпропетровської та Херсонської областей (виключаючи р. Саксагань)
58	2.5.4.14	24096980	р. Інгулець від кордону Дніпропетровської та Херсонської областей до гирла
59	2.5.4.15	24096200	р. Саксагань
60	2.5.4.16	24099000	Дніпровський лиман

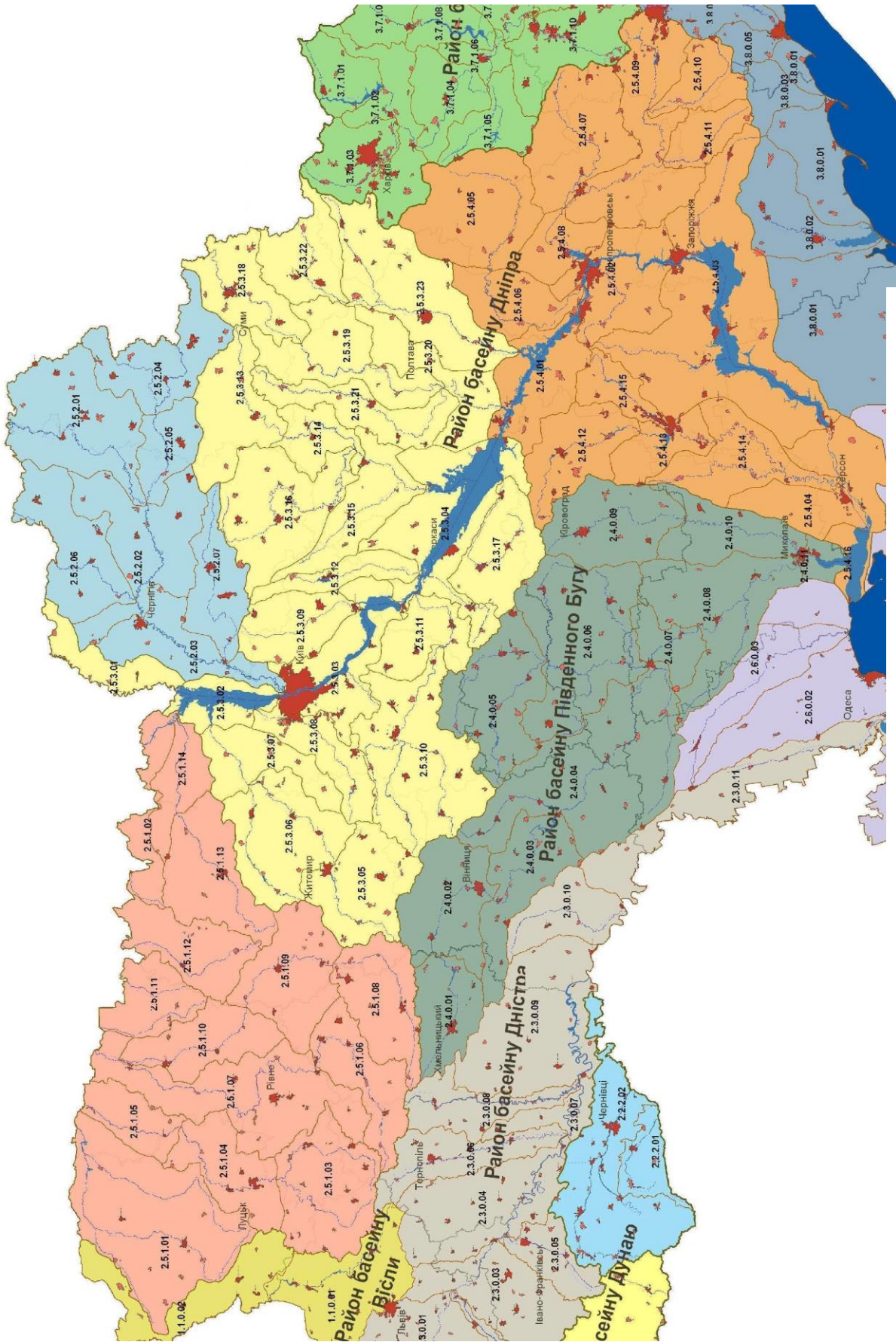

Рис. Б.5. Схема розташування водогосподарських ділянок у межах району річкового басейну Дніпра

Додаток Б.6. Перелік водогосподарських ділянок у межах району басейну річок Причорномор'я (4 ВГД)

№ п/п	Код водогосподарської ділянки		Назва водогосподарської ділянки (нова)
	новий	попередній	
1	2.6.0.01	21100000+ 29010000	Узбережжя Чорного моря між гирлом р. Дунай та Дністровським лиманом
2	2.6.0.02	29020000	Узбережжя Чорного моря між Дністровським лиманом та Дніпровським лиманом (вкл. р. Тилігул з лиманом)
3	2.6.0.03	21600000	р. Тилігул з лиманом
4	2.6.0.04	29030000	Узбережжя Чорного моря між Дніпровським лиманом та Кримським півостровом

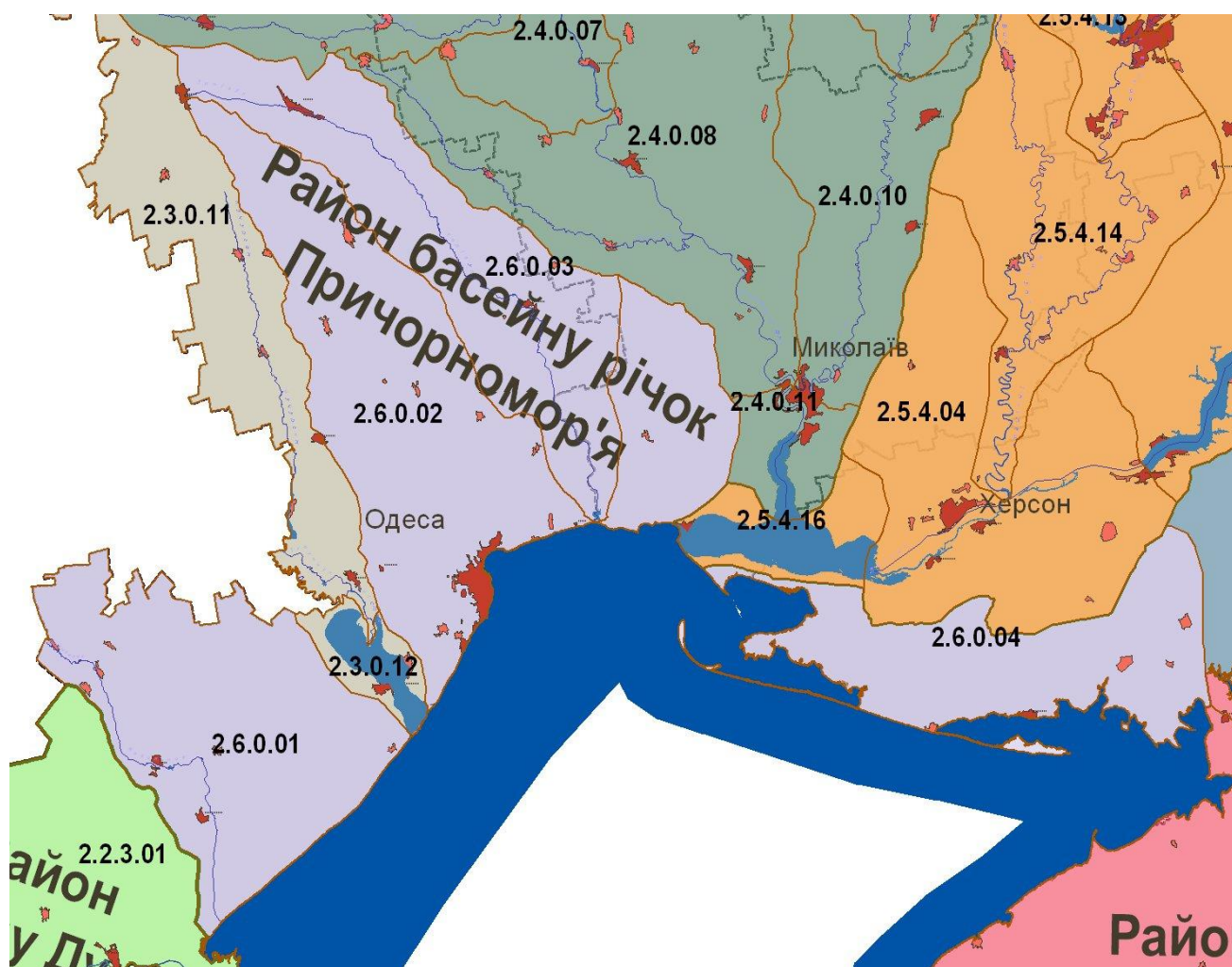

Рис. Б.6. Схема розташування водогосподарських ділянок у межах району басейну річок Причорномор'я

Додаток Б.7. Перелік водогосподарських ділянок в межах району річкового басейну Дону (20 ВГД)

№ п/п	Код водогосподарської ділянки		Назва водогосподарської ділянки (нова)
	новий	попередній	
Суббасейн Сіверського Дінця (19 ВГД)			
1	3.7.1.01	31060240	р.Сіверський Донець від держкордону з Російською Федерацією до греблі Печенізького вдсх.
2	3.7.1.02	31060320	р.Сіверський Донець від греблі Печенізького вдсх. до г/п Зміїв (виключаючи р. Уда)
3	3.7.1.03	31060300	р. Уди
4	3.7.1.04	31060340	р.Сіверський Донець від г/п Зміїв до гирла р.Берека
5	3.7.1.05	31060400	р. Берека
6	3.7.1.06	31060520	р.Сіверський Донець від гирла р.Берека до кордону Харківської та Донецької областей (виключаючи р.Оскіл)
7	3.7.1.07	31060506	р.Оскіл від держкордону з Російською Федерацією до г/п Куп`янськ
8	3.7.1.08	31060508	р.Оскіл від г/п Куп`янськ до гирла
9	3.7.1.09	31060640	р.Сіверський Донець від кордону Харківської та Донецької областей до кордону Донецької та Луганської областей (виключаючи рр. Казенний Торець, Бахмутка)
10	3.7.1.10	31060600	р. Казенний Торець
11	3.7.1.11	31060610+ 31060620	р. Бахмутка
12	3.7.1.12	31060720	р. Сіверський Донець від кордону Донецької та Луганської областей до г/п Лисичанськ (виключаючи рр. Красна, Борова)
13	3.7.1.13	31060660	р. Красна
14	3.7.1.14	31060700	р. Борова
15	3.7.1.15	31060820	р. Сіверський Донець від г/п Лисичанськ до держкордону з Російською Федерацією (виключаючи рр. Айдар, Лугань, Деркул)
16	3.7.1.16	31060740	р. Айдар
17	3.7.1.17	31060760	р. Лугань
18	3.7.1.18	31060800+ 31060804	р. Деркул
19	3.7.1.19	31060840	р. Вел. Кам`янка
Суббасейн Нижнього Дону (1 ВГД)			
20	3.7.2.01	31060960	Притоки р. Дон в межах України

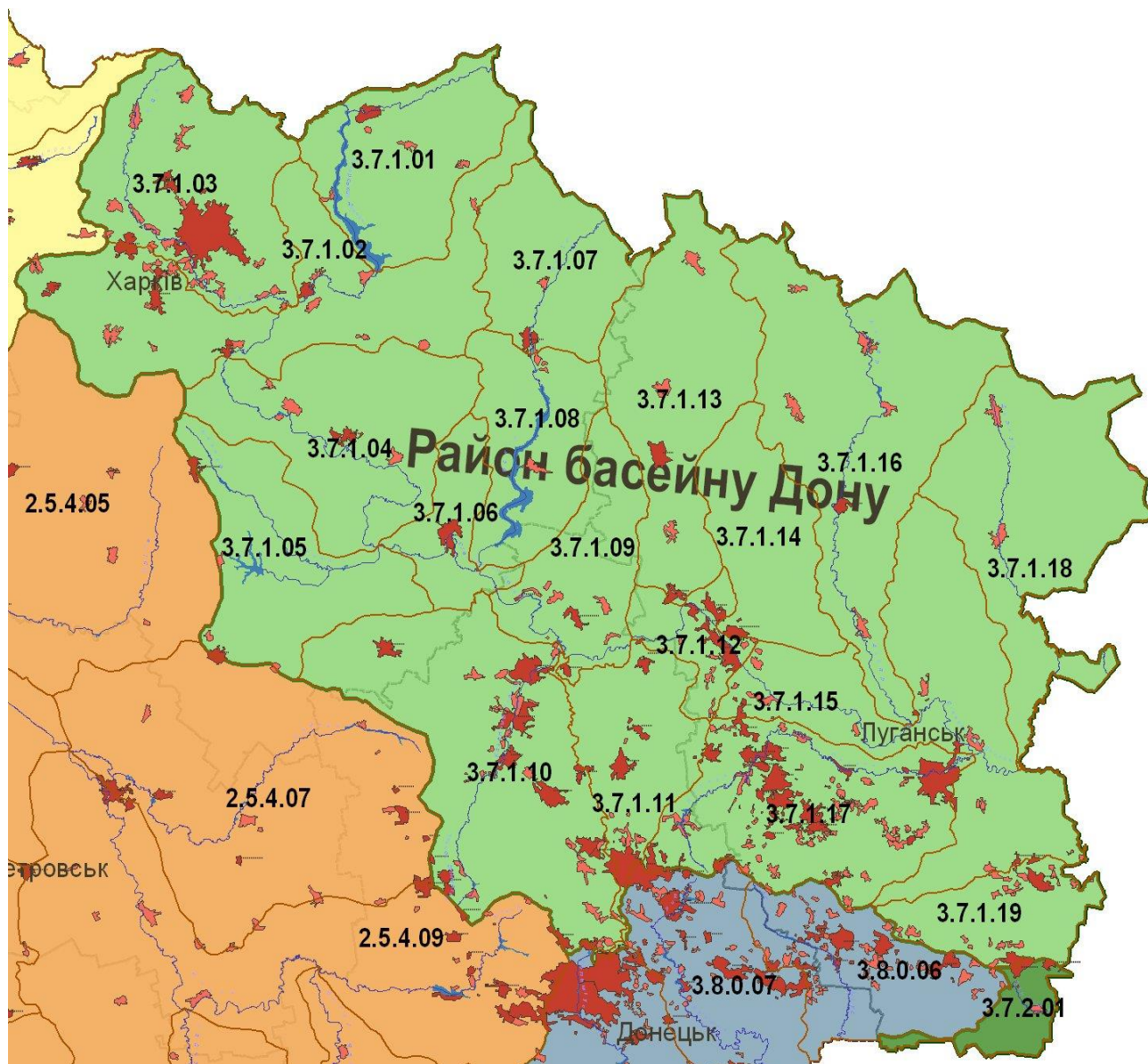

Рис. Б.7. Схема розташування водогосподарських ділянок у межах району річкового басейну Дону

Додаток Б.8. Перелік водогосподарських ділянок у межах району басейну річок Приазов'я (7 ВГД)

№ п/п	Код водогосподарської ділянки		Назва водогосподарської ділянки (нова)
	новий	попередній	
1	3.8.0.01	39020000	Узбережжя Азовського моря від Кримського півострова до держкордону з Російською Федерацією (виключаючи рр. Молочна, Берда, Кальміус, Міус)
2	3.8.0.02	30200000	р. Молочна (включаючи оз. Молочне)
3	3.8.0.03	30300000	р. Берда
4	3.8.0.04	30400000	р. Кальміус (виключаючи р. Кальчик)
5	3.8.0.05	30410000	р. Кальчик
6	3.8.0.06	30602000	р. Міус від витоків до держкордону (викл. р.Кринка)
7	3.8.0.07	30610000	р. Кринка від витоків до держкордону

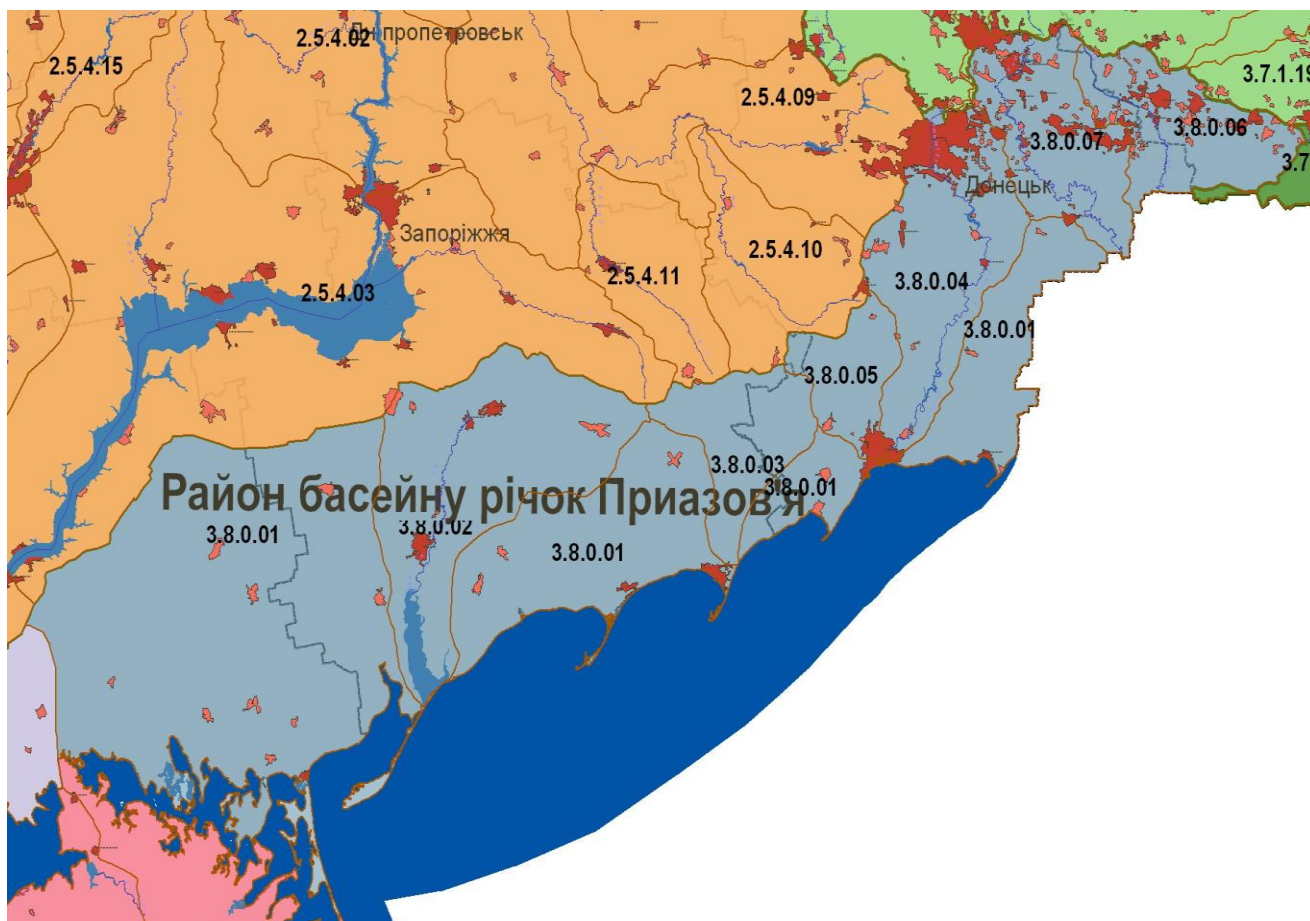

Рис. Б.8. Схема розташування водогосподарських ділянок у межах району басейну річок Приазов'я

Додаток Б.9. Перелік водогосподарських ділянок у межах району басейну річок Криму (8 ВГД)

№ п/п	Код водогосподарської ділянки		Назва водогосподарської ділянки (нова)
	новий	попередній	
1	2.9.0.01	29040000	Західне узбережжя Кримського півострова (виключаючи рр. Кача, Альма, Чорна, Бельбек)
2	2.9.0.02	21200000	р. Кача
3	2.9.0.03	21300000	р. Альма
4	2.9.0.04	21400000	р. Чорна
5	2.9.0.05	21500000	р. Бельбек
6	2.9.0.06	29050000	Південне узбережжя Кримського півострова
7	3.9.0.07	39010000	Узбережжя Азовського моря в межах Кримського півострова (виключаючи р.Салгир)
8	3.9.0.08	30100000	р. Салгир

Рис. Б.9. Схема розташування водогосподарських ділянок у межах району басейну річок Криму

Науково-методичне видання

**Гребінь Василь Васильович
Мокін Віталій Борисович
Сташук Василь Андрійович
Хільчевський Валентин Кирилович
Яцюк Михайло Васильович
Чунарьов Олексій Васильович
Крижановський Євген Миколайович
Бабчук Валерій Станіславович
Ярошевич Олексій Євгенович**

МЕТОДИКИ ГІДРОГРАФІЧНОГО ТА ВОДОГОСПОДАРСЬКОГО РАЙОНУВАННЯ ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ ВІДПОВІДНО ДО ВИМОГ ВОДНОЇ РАМКОВОЇ ДИРЕКТИВИ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Оригінал-макет авторський

Підписано до друку 22.03.13. Формат 60×84/8.
Папір офсет. Друк офсетний.
Умовн. друк. арк. 3,1. Обл.-вид.арк. 2,48.
Наклад 300 прим. Зам. № 28-03

Видавництво «Інтерпрес ЛТД», 036806 Київ-680, вул. Дегтярівська, 31
Реєстраційне свідоцтво ДК № 1248 від 27.02.2003 р.
Тел./факс: (050) 911-3786.

Віддруковано у ТОВ «Етна»